



Εθνικό Δελτίο για το Συνταξιοδοτικό Σύστημα
Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής
Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση του Πληθυσμού (Ageing Working Group –
AWG)

Άσκηση Προβολών Γήρανσης 2012

Έκδοση 30/1/2012



ΕΘΝΙΚΗ
ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Τον Ιούλιο του 2010 ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή μια εκ βάθρων μεταρρύθμιση του Συστήματος Κύριας ασφάλισης. Η μεταρρύθμιση απλοποίησε το ιδιαίτερα μέχρι τότε πολύπλοκο συνταξιοδοτικό σύστημα. Χαρακτηριστικά της μεταρρύθμισης είναι η διαφάνεια, η αναθεώρηση των συνταξιοδοτικών ορίων, η μείωση της γενναιοδωρίας των παροχών και εν γένει η δίκαια αντιμετώπιση των ομάδων των ασφαλισμένων. Νέοι κανόνες ομογενοποιημένοι για το σύνολο των εργαζομένων για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, τις εισφορές, τις παροχές, τις αναπροσαρμογές των συντάξεων ισχύουν για την Κύρια ασφάλιση. Η μεταρρύθμιση εφαρμόζεται μεταβατικά από 1/1/2011 για όλους τους ασφαλισμένους. Τα κύρια σημεία της μεταρρύθμισης είναι :

- (i) Καθιέρωση της Βασικής Σύνταξης που καταβάλλεται 12 φορές το χρόνο (360 ευρώ μηνιαίως –Τιμή 2010). Για όσους έχουν λιγότερα από 15 έτη ασφάλισης και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, η Βασική σύνταξη καταβάλλεται με εισοδηματικά κριτήρια παρέχοντας ένα σημαντικό κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας.
- (ii) Οι ετήσιοι συντελεστές αναπλήρωσης σύμφωνα με το προηγούμενο καθεστώς διαφοροποιούνταν σημαντικά μεταξύ των ασφαλισμένων ανά Ταμείο Κύριας ασφάλισης. Το νέο σύστημα εισάγει ενιαίους ετήσιους συντελεστές αναπλήρωσης για όλους τους εργαζόμενους, οι οποίοι συντελεστές εξαρτώνται αποκλειστικά και μόνο από το σύνολο του εργασιακού τους βίου, (από 0,8% ως 1,5% του συντάξιμου μισθού). Οι νέοι ετήσιοι συντελεστές αναπλήρωσης είναι σημαντικά μικρότεροι από αυτούς του παλαιού συστήματος (από 2% ως 3% του συντάξιμου μισθού), μειώνοντας την γενναιοδωρία του, για τα μεσαία και τα υψηλότερα εισοδήματα λαμβάνοντας υπόψη και τη Βασική σύνταξη.
- (iii) Το παλιό σύστημα επέτρεπε πλήρη σύνταξη στην ηλικία των 60 και σε μερικές περιπτώσεις ακόμα νωρίτερα. Η μεταρρύθμιση νομοθετεί ενιαίο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης το 65^ο έτος. Ασφαλισμένος μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με πλήρη σύνταξη μεταξύ 60 και 65 μόνο με την προϋπόθεση ότι έχει συμπληρώσει 40 έτη ασφάλισης. Αν ασφαλισμένος αποχωρήσει μεταξύ των ηλικιών 60 και 65 χωρίς να έχει συμπληρώσει τα ελάχιστα απαιτούμενα έτη ασφάλισης η σύνταξή του μειώνεται κατά 6% για κάθε έτος πρόωρης αποχώρησης.
- (iv) Όπου προβλεπόταν πλήρης συνταξιοδότηση με 35 έτη ασφάλισης (ή ακόμα χαμηλότερη σε ορισμένες κατηγορίες) το όριο αυτό αυξήθηκε στα 40 έτη.
- (v) Από το 2021 οι νομοθετημένες ηλικίες συνταξιοδότησης θα αναπροσαρμόζονται κάθε τρία χρόνια σύμφωνα με τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής.
- (vi) Γίνεται εξίσωση της ηλικίας συνταξιοδότησης των ανδρών και γυναικών τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα έως το 2013.
- (vii) Η αναπροσαρμογή των παροχών θα γίνεται με συντελεστή που δεν θα υπερβαίνει το Δείκτη Τιμών του Καταναλωτή.
- (viii) Οι συντάξιμες αποδοχές θα υπολογίζονται με βάση τον πλήρη εργασιακό βίο. Στο παλιό σύστημα μόνο πέντε χρόνια (με τις καλύτερες αποδοχές) από τα δέκα τελευταία χρόνια πριν τη συνταξιοδότηση, χρησιμοποιούνταν για τον προσδιορισμό των συντάξιμων αποδοχών.
- (ix) Επίκειται σημαντική αναθεώρηση της λίστας των βαρέων και ανθυγιεινών αποσκοπώντας σε μια ουσιαστική μείωση των εργαζομένων αυτής της κατηγορίας, ώστε να αποτελούν περίπου το 10% των εργαζομένων.

Η νέα νομοθεσία αναφέρει ρητά ότι αν το ύψος των δαπανών για τη βασική, την αναλογική και την επικουρική σύνταξη, προβαλλόμενο έως το έτος 2060, υπερβαίνει τις 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, με έτος αναφοράς το 2009, τότε θα γίνουν οι ανάλογες προσαρμογές συστήματος, προκειμένου να επιτευχθεί το στοχευόμενο όριο.

Η ενότητα 1 παρουσιάζει τα κύρια χαρακτηριστικά του Ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος και εξηγεί τα μέτρα μεταρρύθμισης λεπτομερώς. Η ενότητα 2 παρουσιάζει τα λεπτομερή αποτελέσματα των προβλέψεων. Η ενότητα 3 παρέχει μια επισκόπηση των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν και το πλαίσιο του μοντέλου. Στο παράρτημα παρέχονται επιπλέον πληροφορίες για τις παραμετρικές αλλαγές και το μοντέλο προβολής.

1.1. Περιγραφή

Το Ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα αποτελείται από:

- Κύρια σύνταξη – περιλαμβάνει 10 ταμεία κοινωνικής ασφάλισης που καλύπτουν, υποχρεωτικά, τους μισθωτούς και τους αυτοαπασχολούμενους, ανά κλάδο επαγγέλματος/απασχόλησης,
- Επικουρική σύνταξη – περιλαμβάνει μια σειρά από ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε ένα ταμείο κύριας ασφάλισης και λειτουργεί παράλληλα με αυτό, και
- Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) – ένα σύστημα παροχών με βάση εισοδηματικά κριτήρια.
- Στην Ελλάδα, το 99% της συνολικής κρατικής συνταξιοδοτικής δαπάνης αφορά στις τρεις παραπάνω κατηγορίες συντάξεων.

Ο Πίνακας 1 αποτυπώνει τα κύρια και επικουρικά συνταξιοδοτικά ταμεία ανά κατηγορία επαγγέλματος/απασχόλησης.

Πίνακας 1			
Αντιστοιχία κύριων και επικουρικών συνταξιοδοτικών ταμείων			
	Κύριο Ταμείο	Κατηγορία Απασχόλησης	Επικουρικό Ταμείο
I.	ΙΚΑ	Μισθωτοί ιδιωτικού τομέα	ΕΤΕΑΜ ΤΕΑΙΤ (9 Τομείς, με μεγαλύτερο το ΤΕΑΥΕΚ)
I.α	ΔΕΗ	Υπάλληλοι Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού	ΤΑΥΤΕΚΩ (Τομέας ΤΕΑΠ-ΔΕΗ)
I.β	ΟΤΕ	Υπάλληλοι Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος	ΤΑΥΤΕΚΩ (Τομέας ΤΕΑΠ-ΟΤΕ)
I.γ	ΤΡΑΠΕΖΕΣ	Τραπεζικοί υπάλληλοι	ΕΤΕΑΜ, ΕΤΑΤ
II.	ΟΑΕΕ	Αυτοαπασχολούμενοι	-
III.	Δημόσιος Τομέας (ΔΤ)	Δημόσιοι υπάλληλοι	ΤΕΑΔΥ (3 Τομείς, με μεγαλύτερο το ΤΕΑΔΥ)
		Πυροσβεστική, Αστυνομία, Αεροπορία, Στρατός Ξηράς, Πολεμικό Ναυτικό	ΜΤΠΥ ΤΕΑΠΑΣΑ-ΜΤΑ-ΜΤΝ-ΜΤΣ
IV.	ΟΓΑ	Αγρότες	-
V.	ΕΤΑΑ	Δικηγόροι-Μηχανικοί-Συμβολαιογράφοι	ΕΤΑΑ
		Γιατροί	-
VI.	ΕΤΑΠ-ΜΜΕ	Εργαζόμενοι ΜΜΕ	ΕΤΑΠ-ΜΜΕ
VII.	NAT	Ναυτικοί	NAT

Σημειώνεται ότι τα ταμεία κύριας ασφάλισης της ΔΕΗ, του ΟΤΕ και των Τραπεζών υπάγονται διαχειριστικά στο ΙΚΑ από 1/1/2011.

1.1.1. Κύριες Συντάξεις

Οι σημαντικότεροι νόμοι για το ασφαλιστικό πριν από τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις ήταν οι 2084/1992, 3029/2002 και 3655/2008. Καθένας από αυτούς τους νόμους συνέβαλε στη σταδιακή συγχώνευση ασφαλιστικών ταμείων Κύριας και Επικουρικής ασφάλισης. Επιπλέον, οι νόμοι αυτοί ενοποίησαν τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης και το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης (εξισωμένο για άντρες και γυναίκες) για όλους τους ασφαλισμένους που πρωτασφαλίστηκαν μετά το 1992.

Το νέο ασφαλιστικό σύστημα που εισήγαγαν οι νόμοι 3863/2010 και 3865/2010 αποτελεί τη σημαντικότερη μεταρρύθμιση των τελευταίων ετών. Αυτή η μεταρρύθμιση προβλέπει ένα νέο διαφανές σύστημα, το οποίο ενισχύει τη σχέση ανάμεσα στις εισφορές και τις παροχές και στοχεύει στη μείωση της προβλεπόμενης αύξησης των συνταξιοδοτικών δαπανών μεταξύ των ετών 2009 και 2060 σε ποσοστό χαμηλότερο του 2,5% του ΑΕΠ, μέσω της βαθμιαίας αύξησης του ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης και της εφαρμογής μίας ενιαίας μεθόδου υπολογισμού του ύψους της σύνταξης σε όλα τα ασφαλιστικά ταμεία (με κάποιες ήσσονος σημασίας εξαιρέσεις, ως προς τον πληθυσμό των συνταξιούχων). Ταυτόχρονα, αυτή η μεταρρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα μια σημαντική και ουσιαστική διόρθωση στη χρηματοοικονομική εξέλιξη του ασφαλιστικού συστήματος για τα επόμενα 50 χρόνια. Τα νέα μέτρα ισχύουν για όλα τα ασφαλιστικά ταμεία Κύριας ασφάλισης και το Δημόσιο Τομέα, με μόνη εξαίρεση τον ΟΓΑ.

Τα ασφαλιστικά ταμεία που παρέχουν την Κύρια ασφάλιση χρηματοδοτούνται κυρίως από εισφορές, κοινωνικούς πόρους και άλλες πηγές εσόδων.

1.1.2. Επικουρικές συντάξεις

Οι επικουρικές συντάξεις ξεκίνησαν να μορφοποιούνται τη δεκαετία του 1930, βάσει της νομοθεσίας περί κύριων συντάξεων που είχε ήδη τεθεί σε εφαρμογή. Οι εργαζόμενοι πολλών διαφορετικών επαγγελμάτων και εταιρειών ίδρυσαν διάφορα ασφαλιστικά ταμεία Επικουρικής ασφάλισης προκειμένου να βελτιώσουν το μελλοντικό τους εισόδημα και τη συνταξιοδοτική τους κατάσταση. Έτσι προέκυψαν μια σειρά από επικουρικά ταμεία, στα οποία συμμετείχαν διακριτές ομάδες εργαζομένων, όπως ηλεκτρολόγοι, αρτοποιοί, τραπεζικοί υπάλληλοι.

Όπως προαναφέρθηκε, τα ταμεία επικουρικής ασφάλισης λειτουργούν παράλληλα με τα ταμεία Κύριας ασφάλισης και η συμμετοχή σε αυτά είναι στις πλείστες περιπτώσεις υποχρεωτική. Τα επικουρικά ταμεία χρηματοδοτούνται χωριστά από τα κύρια ταμεία, με εισφορές τόσο του εργαζομένου όσο και του εργοδότη, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει και κοινωνικός πόρος που προέρχεται από πηγές σχετικές με την εκάστοτε κατηγορία ασφαλισμένων.

Κατά συνέπεια, τα ταμεία Επικουρικής Ασφάλισης έχουν διακριτή χρηματοδότηση από εκείνη των ταμείων Κύριας ασφάλισης. Όμως είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους ως προς τη λήψη της κύριας σύνταξης που αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη και της επικουρικής σύνταξης.

Η επικουρική σύνταξη στην Ελλάδα χρησιμεύει ως σημαντική προσθήκη στο εισόδημα, κυρίως εκείνων που λαμβάνουν πολύ χαμηλή κύρια σύνταξη και έχει στηρίξει πολλούς συνταξιούχους, βελτιώνοντας την οικονομική τους κατάσταση και το επίπεδο διαβίωσής τους.

Παρόλα αυτά, η προσπάθεια εξάλειψης της πολυδιάσπασης των επικουρικών ταμείων δημιούργησε την ανάγκη να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός τους, ούτως ώστε να είναι δυνατή η καλύτερη οργάνωση, διαχείριση και οικονομική εποπτεία τους. Αρχικά, ο νόμος 2084/1992 ενοποίησε τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης όλων των ασφαλισμένων που πρωτοασφαλίστηκαν από 1/1/1993, ενώ ως τότε το κάθε ταμείο χρησιμοποιούσε δικό του τρόπο υπολογισμού. Στη συνέχεια, η πολυαναμενόμενη μείωση του αριθμού των ταμείων επήλθε με το Νόμο 3655/2008, ο οποίος συγχώνευσε και ενσωμάτωσε πολλά από αυτά σε νεοσυσταθέντα ταμεία, ανάλογα με την κατηγορία απασχόλησης των ασφαλισμένων τους (βλ. Πίνακα 1).

Η συγχώνευση και ενσωμάτωση βοήθησε στην οργάνωση των επικουρικών συντάξεων, όμως ακόμη δεν έχει καταλήξει σε ομογενοποιημένα συστήματα μηχανοργάνωσης, λόγω του όγκου των δεδομένων που ήταν διάσπαρτα και λόγω των διαφορετικών τρόπων που ήταν καταχωρημένα αυτά τα δεδομένα, με χρήση διαφορετικών λογισμικών.

1.1.3. Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων

Δικαίωμα στο Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) έχει κάθε νόμιμος κάτοικος της Ελλάδας, ηλικίας 60 ετών και άνω, ο οποίος πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

- Συνολικό ετήσιο εισόδημα από μισθούς και συντάξεις μέχρι 8.472,09 € (το 2011),
- Συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα μέχρι 9.884,11 € (το 2011), και
- Συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα μέχρι 15.380,90 € (το 2011).

Το ύψος του επιδόματος είναι 230,00 € το μήνα για καθαρό εισόδημα ως 7.715,65 €, 172,50 € το μήνα για καθαρό εισόδημα από 7.715,65 € ως 8.018,26 €, 115,00 € για καθαρό εισόδημα από 8.018,26 € ως 8.219,93 €, 57,50 € για καθαρό εισόδημα από 8.219,93 € ως 8.472,09 €.

Το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει την εξέλιξη της ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπεται από το Νόμο, του ελάχιστου ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης και των ποινών για πρόωρη συνταξιοδότηση, για το χρονικό διάστημα της προβολής, 2010-2060.

Πίνακας 2α							
Νομοθετημένη ηλικία συνταξιοδότησης, ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και ποινές πρόωρης συνταξιοδότησης							
		2010	2020	2030	2040	2050	2060
Άντρες – με εισφορές 20 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	65	65	65+	65+	65+	65+
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	60	60	60+	60+	60+	60+
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200
Άντρες – με εισφορές 40 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	58-60*	60	60+	60+	60+	60+
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-
Γυναίκες – με εισφορές 20 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	60*	65	65+	65+	65+	65+
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	55*	60	60+	60+	60+	60+
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200
Γυναίκες – με εισφορές 40 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	58-60*	60	60+	60+	60+	60+
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-

* Αυτή η ηλικία συνταξιοδότησης αφορά την πλειοψηφία των νέων συνταξιούχων. Ποικίλει ανάμεσα στα ταμεία.

Σύμφωνα με το νόμο τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων ανακαθορίζονται κατά τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των 65 ετών. Η ισχύς αυτής της διάταξης αρχίζει από 1.1.2021 και κατά την πρώτη εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή της δεκαετίας 2010 έως και 2020. Από 1.1.2024 τα ανωτέρω όρια ανακαθορίζονται ανά τριετία.

Αν οι προβλέψεις για την εξέλιξη του προσδόκιμου ζωής, σύμφωνα με το «Eurorop 2012» σενάριο προβολών επαληθευτούν τότε ο πίνακας 2^α θα αναθεωρηθεί ως εξής :

Πίνακας 2β							
Ηλικία συνταξιοδότησης, ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και ποινές πρόωρης συνταξιοδότησης**							
		2010	2020	2030	2040	2050	2060
Άντρες – με εισφορές 20 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	65	65	66.8	67.6	68.4	69.4
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	60	60	61.8	62.6	63.4	64.4
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200
Άντρες – με εισφορές 40 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	58-60*	60	61.8	62.6	63.4	64.4
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-
Γυναίκες – με εισφορές 20 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	60*	65	66.8	67.6	68.4	69.4
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	55*	60	61.8	62.6	63.4	64.4
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200	1/200
Γυναίκες – με εισφορές 40 ετών	Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	58-60*	60	61.8	62.6	63.4	64.4
	Ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-
	Ποινή πρόωρης συνταξιοδότησης	-	-	-	-	-	-

*Αυτή η ηλικία συνταξιοδότησης αφορά την πλειοψηφία των νέων συνταξιούχων. Ποικίλει ανάμεσα στα ταμεία.

**Εκτιμήσεις σύμφωνα με το «Eurorop 2012» σενάριο προβολών για την εξέλιξη του προσδόκιμου ζωής.

Η μεταρρύθμιση αύξησε σημαντικά την ηλικία συνταξιοδότησης, (α) μέσω της ενοποίησης των ηλικιακών ορίων αντρών και γυναικών, (β) μέσω της απαίτησης συμπλήρωσης περισσότερων ετών ασφάλισης και (γ) μέσω της εισαγωγής του παράγοντα του προσδόκιμου ζωής.

Στο Παράρτημα 1 παρουσιάζονται λεπτομερέστερα οι νομοθετικές μεταβολές ως προς την ηλικία συνταξιοδότησης.

1.2. Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις του συνταξιοδοτικού συστήματος που περιλαμβάνονται στην προβολή

Το έτος 2010 επέφερε τεράστιες μεταρρυθμίσεις στο ασφαλιστικό σύστημα στην Ελλάδα. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις συμπεριλήφθηκαν στην προβολή της χρηματοοικονομικής εξέλιξης του συνταξιοδοτικού συστήματος. Σε αυτή την προβολή δεν ενσωματώθηκε νέα νομοθεσία για τα κύρια ή επικουρικά συνταξιοδοτικά ταμεία που τέθηκε σε ισχύ μετά τον Σεπτέμβριο του 2011, διότι η σχετική προθεσμία για τυχόν μεταρρυθμίσεις ήταν ο Σεπτέμβριος 2011.

1.2.1. Κύριες συντάξεις

Παρακάτω παρατίθενται συνοπτικά οι κύριες διατάξεις της νέας νομοθεσίας για το ασφαλιστικό σύστημα, που εφαρμόζεται σε όλα τα συνταξιοδοτικά ταμεία Κύριας ασφάλισης, πλην του ΟΓΑ.

Το ποσό της σύνταξης απαρτίζεται από δύο μέρη:

Βασικό μέρος σύνταξης: Το ποσό της σύνταξης που δεν αντιστοιχεί στις ασφαλιστικές εισφορές και θα καταβάλλεται, αρχής γενομένης από 1.1.2015, με ένσημα συσσωρευμένα από 1.1.2011. Η πλήρης μηνιαία βασική σύνταξη είναι το σταθερό ποσό των 360 € (τιμή 2010), που καταβάλλεται στις περιπτώσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων εργαζομένων που είχαν μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα επί 35 χρόνια μεταξύ των ηλικιών 15 και 65. Εάν κάποιος δεν έχει συσσωρεύσει καθόλου ή έχει συσσωρεύσει ανεπαρκή συνταξιοδοτικά δικαιώματα (ένσημα) κατά τον εργασιακό του βίο, τότε αυτός δικαιούται την ελάχιστη βασική σύνταξη με εισοδηματικά κριτήρια, στην ηλικία των 65 ετών από την κατηγορία ανασφάλιστων υπερηλικών συνταξιούχων του ΟΓΑ. Η Βασική σύνταξη καταβάλλεται 12 φορές κατ' έτος.

Αναλογικό μέρος σύνταξης: Το ποσό της σύνταξης που βρίσκεται σε αναλογία προς το ποσό των ασφαλιστικών εισφορών που αντιστοιχούν στα χρόνια ασφάλισης, από 1.1.2011 και μετά, κάθε ασφαλισμένου που θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μετά την 1.1.2015 στον Κύριο Φορέα ασφάλισης και στο Δημόσιο Τομέα. Το αναλογικό μέρος της σύνταξης στοχεύει στο να ανταμείβει τους ασφαλισμένους εκείνους που επιλέγουν να επιμηκύνουν την παραμονή τους στην εργασία.

Ετήσιοι Συντελεστές Αναπλήρωσης αναλογικής σύνταξης:

Οι ετήσιοι συντελεστές αναπλήρωσης που προβλέπονταν από το νόμο κατά το παλιό σύστημα διέφεραν σημαντικά από ταμείο σε ταμείο. Το νέο σύστημα προβλέπει ετήσιους συντελεστές αναπλήρωσης μόνο για το αναλογικό μέρος της σύνταξης, με ίδιο τρόπο για όλους τους ασφαλισμένους, οι οποίοι συντελεστές εξαρτώνται μόνο από τα έτη της συνολικής του υπηρεσίας (κυμαίνεται από 0,8% ως 1,5% του συντάξιμου μισθού). Οι νέοι ετήσιοι συντελεστές αναπλήρωσης που νομοθετήθηκαν είναι σημαντικά χαμηλότεροι από εκείνους του παλαιού συστήματος (που κυμαίνονταν από 2% ως 3% του συντάξιμου μισθού), με αποτέλεσμα τη μείωση της γενναιοδωρίας του συστήματος. Λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτό αφορά στο τμήμα της σύνταξης που καταβάλλεται επιπλέον της βασικής σύνταξης, η μείωση αυτή έχει αντίκτυπο κυρίως στους εργαζόμενους με μέσο και υψηλό μισθό.

Ειδικότερα η μηνιαία σύνταξη θα υπολογίζεται, για κάθε πλήρες έτος ασφάλισης, με βάση ποσοστά επί των προβλεπόμενων συντάξιμων αποδοχών ή ασφαλιστικών κατηγοριών, τα οποία (ποσοστά) διαμορφώνονται ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Νομοθετημένοι Ετήσιοι Συντελεστές Αναπλήρωσης για το αναλογικό μέρος της σύνταξης, με βάση τη Μεταρρύθμιση		
Σύνολο ετών ασφάλισης		Ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης για το σύνολο του εργασιακού βίου, βάσει της κλίμακας ετών ασφάλισης
Από	Έως	
0.01	15	0.80%
15.01	18	0.86%
18.01	21	0.92%
21.01	24	0.99%
24.01	27	1.06%
27.01	30	1.14%
30.01	33	1.22%
33.01	36	1.31%
36.01	39	1.40%
39.01	45	1.50%

Όριο ηλικίας συνταξιοδότησης – ελάχιστος αριθμός ετών ασφάλισης:

Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης για πλήρη σύνταξη τοποθετείται στα 65 έτη με τουλάχιστον 15 χρόνια συσσωρευμένα δικαιώματα (ένσημα) και στα 60 με ελάχιστη προϋπηρεσία τα 40 έτη. Η ελάχιστη ηλικία συνταξιοδότησης τοποθετείται στα 60 έτη, πράγμα που σημαίνει ότι πριν από αυτή την ηλικία δεν μπορεί να θεμελιωθεί ούτε δικαίωμα πρόωρης συνταξιοδότησης. Επίσης τα μέτρα εξισώνουν τα όρια ηλικίας αντρών και γυναικών. Επιπλέον προβλέπεται μια μεταβατική περίοδος για εκείνους που συνταξιοδοτούνται ανάμεσα στο 2011 και το 2015, με βαθμιαία αύξηση των ελάχιστων ετών προϋπηρεσίας και του ελάχιστου ηλικιακού ορίου.

Βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα

Έχει εισαχθεί νέα λίστα των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, αποσκοπώντας σε μια ουσιαστική μείωση των εργαζομένων αυτής της κατηγορίας, ώστε να αποτελούν περίπου το 10% των εργαζομένων. Αυτή η ενέργεια θα επιφέρει περαιτέρω μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης. Σημειώνεται ότι αυτό το μέτρο δεν έχει ληφθεί υπόψη στις προβολές γιατί η νέα λίστα των βαρέων και ανθυγιεινών δεν είχε τεθεί σε ισχύ ως το Σεπτέμβριο του 2011.

Μέσος συντάξιμος μισθός:

Για τον υπολογισμό του συντάξιμου μισθού αυξάνονται βαθμιαία τα έτη υπηρεσίας, ξεκινώντας από το 2015, έως του σημείου που λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της καριέρας. Πριν την τελευταία μεταρρύθμιση, λαμβάνονταν υπόψη μόνο τα τελευταία πέντε χρόνια (τα 5 καλύτερα από τα τελευταία δέκα έτη υπηρεσίας) για τον υπολογισμό του συντάξιμου μισθού των ασφαλισμένων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο νόμος εξισώνει τους κανόνες υπολογισμού του συντάξιμου μισθού ανάμεσα στους μισθωτούς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και στους αυτοαπασχολούμενους.

Αύξηση συντάξεων:

Σύμφωνα με τον μεταρρυθμιστικό νόμο, η αύξηση συντάξεων συνδέεται πλήρως με έναν ενιαίο δείκτη αναπροσαρμογής, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης αναπροσαρμογής ισούται είτε προς τον ΔTK είτε προς το άθροισμα του 50% του ΔTK και του 50% της μεταβολής του ΑΕΠ, όποια από τις δύο τιμές είναι μικρότερη [$\min(50\%ΑΕΠ+50\%ΔTK, ΔTK)$].

Ελάχιστο/μέγιστο ποσό σύνταξης:

Μετά τη μεταρρύθμιση, αναθεωρήθηκαν τα ελάχιστα και μέγιστα ποσά σύνταξης για την κύρια σύνταξη. Στο ΙΚΑ, για παράδειγμα, η ελάχιστη ετήσια σύνταξη γήρατος ανέρχεται σε 5.947,20 € (τιμή 2010), ενώ η μέγιστη ετήσια σύνταξη γήρατος ανέρχεται σε 33.280,80 € (τιμή 2010), συμπεριλαμβανομένων των οικογενειακών επιδομάτων.

Συντάξεις αναπηρίας:

Ο νόμος εισήγαγε αυστηρότερες προϋποθέσεις και τακτικούς επανελέγχους των δικαιούχων αναπηρικών συντάξεων, προκειμένου να αποφευχθούν καταστρατηγήσεις των διατάξεων.

Συγκεκριμένα :

- Οι συνταξιούχοι αναπηρίας θα ελέγχονται ενδελεχώς από Επιτροπή αποτελούμενη από ανεξάρτητους και τυχαία επιλεγμένους γιατρούς. Η Επιτροπή αυτή αφενός θα επανεξετάζει τους υφιστάμενους συνταξιούχους αλλά και θα ελέγχει τους νέους συνταξιούχους αναπηρίας.
- Ένας νέος ακριβέστερος πίνακας ποσοστών ανικανότητας θα εισαχθεί.

Προσδόκιμο ζωής:

Η νομοθεσία προβλέπει ένα μηχανισμό αναπροσαρμογής της ηλικίας συνταξιοδότησης, αρχής γενομένης από το έτος 2021, σύμφωνα με το εκάστοτε τρέχον προσδόκιμο ζωής. Από

1.1.2024 τα ανωτέρω όρια ανακαθορίζονται ανά τριετία. Στη μοντελοποίηση συνυπολογίστηκε και αυτή η παράμετρος.

Τρέχοντες ασφαλισμένοι:

Η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης και της απαιτούμενης προϋπηρεσίας για τους τρέχοντες ασφαλισμένους του συστήματος προβλέπεται να εφαρμοστεί σταδιακά, αρχής γενομένης από 1/1/2011. Τυχόν διατάξεις που προβλέπουν συνταξιοδότηση ανεξάρτητα από όριο ηλικία ή προϋπηρεσία καταργούνται πλήρως από 1/1/2011, εκτός από τους μισθωτούς που προσλήφθηκαν πριν την 1/1/1983 στον Δημόσιο Τομέα ή στους οργανισμούς που ασφαλίζουν το προσωπικό τους στα «ειδικά ταμεία».

Από 1.1.2011, οι τρέχοντες ασφαλισμένοι θα λαμβάνουν σύνταξη η οποία θα αποτελείται από δύο μέρη:

- Το πρώτο μέρος θα αντιστοιχεί στη νομοθεσία προ της μεταρρύθμισης και θα αφορά όλα τα χρόνια προϋπηρεσίας προ της 1.1.2011.
- Το δεύτερο μέρος θα βασίζεται στο νομοθετικό πλαίσιο της μεταρρύθμισης και θα αφορά τα χρόνια υπηρεσίας από 1.1.2011 και εξής.

Πρόσθετα εργαλεία ελέγχου του κόστους :

α) Η κατάργηση του 13^{ου} και 14^{ου} μισθού στον δημόσιο τομέα (που αντικαταστάθηκαν από ένα ετήσιο επίδομα των 1.000 € για όσους μισθωτούς έχουν ετήσιες αποδοχές μικρότερες των 36.000 €) και κατάργηση της 13^{ης} και 14^{ης} σύνταξης σε όλους τους συνταξιούχους (που αντικαταστάθηκαν από ένα ετήσιο επίδομα των 800 € για όσους συνταξιούχους έχουν ετήσια σύνταξη μικρότερη των 30.000 € και είναι παράλληλα τουλάχιστον 60 ετών).

β) Μηδενική ονομαστική αύξηση των συντάξεων ως το έτος 2014.

γ) Η νέα νομοθεσία αναφέρει ρητά ότι αν το ύψος των δαπανών για τη βασική, την αναλογική και την επικουρική σύνταξη, προβαλλόμενο έως το έτος 2060, υπερβαίνει τις 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, με έτος αναφοράς το 2009, τότε θα γίνουν οι ανάλογες προσαρμογές συστήματος, προκειμένου να επιτευχθεί το στοχευόμενο όριο.

Νομοθετημένες διατάξεις που δεν περιλαμβάνονται στις προβλέψεις

1	Επιβολή ορίου στις παροχές των υφιστάμενων συνταξιούχων, συμπεριλαμβανομένων και των οικογενειακών επιδομάτων
2	Εισφορά % των ετησίων εσόδων των εταιριών για ΟΑΕΕ από τις 1-1-13
3	40% μείωση στη μηνιαία κύρια σύνταξη άνω των 1,000 €, για τους συνταξιούχους που δεν έχουν συμπληρώσει το 55 ^ο έτος της ηλικίας, από τις 1-11-11
4	20% μείωση στη μηνιαία κύρια σύνταξη για το τμήμα άνω των 1.200 € για τους συνταξιούχους άνω των 55 ετών, από τις 1-11-11
5	30% μείωση στη μηνιαία επικουρική σύνταξη για τους συνταξιούχους του ΕΤΕΑΜ για το τμήμα άνω των 150€, από τις 1-11-11
6	20% μείωση στη μηνιαία επικουρική σύνταξη των συνταξιούχων του ΜΤΠΥ από τις 1-11-11
7	15% μείωση στη μηνιαία επικουρική σύνταξη των συνταξιούχων του ΤΕΑΠΔΕΗ, ΤΕΑΠΟΤΕ, ΤΕΑΠΕΛΤΑ, ΤΕΑΠΕΤΒΑ, ΕΤΑΤ, από τις 1-11-11
8	Νέος τρόπος υπολογισμού για τα μερίσματα του ΜΤΠΥ
9	Εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου για τους δημοσίους υπαλλήλους

Χρηματοδότηση:

Ο Πίνακας 4 αναλύει το ποσοστό χρηματοδότησης από εργαζόμενους και εργοδότες μετά τα μεταρρυθμιστικά μέτρα του 2010, για κάθε ένα από τα ταμεία Κύριας ασφάλισης.

Πίνακας 4 Ανάλυση χρηματοδότησης των κύριων συνταξιοδοτικών ταμείων			
Ταμείο	Υποομάδα	Πηγή χρηματοδότησης	Ποσοστό εισφοράς
ΙΚΑ	Κοινά	Εργαζόμενοι	6,7% (το 2010) που αυξάνει σταδιακά σε 7,6% (το 2015)
		Εργοδότες	13,3% (το 2010) που αυξάνει σταδιακά σε 15,4% (το 2015)
	Βαρέα/Οικοδομικά	Εργαζόμενοι	8,9% (το 2010) που αυξάνει σταδιακά σε 9,9% (το 2015)
		Εργοδότες	14,7% (το 2010) που αυξάνει σταδιακά σε 16,7% (το 2015)
ΟΑΕΕ		Αυτοαπασχολούμενοι	20% επί της ασφαλιστικής κλάσης
ΔΤ		Εργαζόμενοι	6,67%
ΕΤΑΑ	ΤΣΜΕΔΕ (Μηχανικοί)	Αυτοαπασχολούμενοι	20% επί της ασφαλιστικής κλάσης + 12% επί της ασφαλιστικής κλάσης για ειδικό συμπλήρωμα
		Μισθωτοί	6,67% + 12% επί της ασφαλιστικής κλάσης για ειδικό συμπλήρωμα
		Εργοδότες	13,3%
	ΤΑΝ (Δικηγόροι)	Αυτοαπασχολούμενοι	20% επί της ασφαλιστικής κλάσης
		Μισθωτοί	6,67%
		Εργοδότες	13,3%
	ΤΣΑΥ (Γιατροί)	Αυτοαπασχολούμενοι	20% επί της ασφαλιστικής κλάσης
		Μισθωτοί	6,67%
		Εργοδότες	13,3%
ΟΤΕ		Εργαζόμενοι	6,67%
		Εργοδότες	13,3%
ΔΕΗ	Κοινά	Εργαζόμενοι	6,67%
		Εργοδότες	13,3%
	Βαρέα	Εργαζόμενοι	8,87%
		Εργοδότες	14,7%
	Υπερβαρέα	Εργαζόμενοι	9,17%
		Εργοδότες	18,33%
ΤΡΑΠΕΖΕΣ		Εργαζόμενοι	6,67%
		Εργοδότες	13,3%
ΟΓΑ		Εργαζόμενοι	7% επί της ασφαλιστικής κλάσης
		Κράτος	14% επί της ασφαλιστικής κλάσης

1.2.2. Επικουρικές συντάξεις

Οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις του 2010 στην Κύρια ασφάλιση δεν μετέβαλαν άμεσα τη νομοθεσία που αφορά στην Επικουρική ασφάλιση. Ωστόσο υπήρξε έμμεση επίπτωση, η οποία συνυπολογίστηκε στις προβολές. Για να θεωρηθεί κάποιος δικαιούχος επικουρικής σύνταξης στην Ελλάδα, πρέπει να θεμελιώνει δικαίωμα για την κύρια σύνταξη από το αντίστοιχο συνταξιοδοτικό του ταμείο Κύριας ασφάλισης. Καθώς το 2010 αυξήθηκαν οι νομοθετημένες ηλικίες συνταξιοδότησης στην Κύρια ασφάλιση, αυξήθηκαν αντίστοιχα και οι ηλικίες συνταξιοδότησης στην Επικουρική ασφάλιση. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση του 2010 στην Κύρια ασφάλιση προβλέπει αναπροσαρμογή του ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης από το έτος 2021 και εφεξής, ανάλογη με τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής, κανόνας που θα εφαρμοστεί αντίστοιχα και στην Επικουρική ασφάλιση. Οι συντάξεις αποδοχές που πρέπει να είναι κοινές για την Κύρια και την Επικουρική ασφάλιση, αφενός θα αναπροσαρμόζονται βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και του συντελεστή ωρίμανσης για τον υπολογισμό της σύνταξης (αρθ.3 παρ.2 Ν.3863/2010) και αφετέρου θα υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη σταδιακά (ξεκινώντας από το 2015) όλο τον εργασιακό βίο.

2. Αποτελέσματα Προβολών Συντάξεων

2.1. Εύρος κάλυψης των συνταξιοδοτικών ταμείων στις προβολές

Η παρούσα προβολή καλύπτει τη συνταξιοδοτική δαπάνη για την Κύρια και την Επικουρική ασφάλιση, καθώς και για το ΕΚΑΣ, τα οποία αθροιστικά, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5, αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 100% της συνολικής κρατικής συνταξιοδοτικής δαπάνης, όπως αυτή ορίζεται από τη Eurostat (ΕΣΣΚΟΠ).

Πίνακας 5							
Σύγκριση ορισμού συνταξιοδοτικής δαπάνης Eurostat (ΕΣΣΚΟΠ) – AWG (ως % του ΑΕΠ)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1. Συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη Eurostat	11.5	11.7	12.1	12.0	12.1	12.5	13.2
2. Κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη Eurostat	11.4	11.6	12.0	11.9	12.0	12.4	13.1
3. Κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη AWG	-	-	-	-	-	13.1	-
4. Διαφορά (2)-(3)	-	-	-	-	-	-0.7	-

2.1.1. Κύριες συντάξεις

Η προβολή περιλαμβάνει οκτώ συνταξιοδοτικά ταμεία Κύριας ασφάλισης με συνολική δαπάνη 10,8% του ΑΕΠ το 2010, καλύπτοντας το 96% της συνολικής συνταξιοδοτικής δαπάνης για την κύρια ασφάλιση, η οποία το 2010 ήταν 11,3% του ΑΕΠ. Τα προαναφερθέντα ποσοστά δεν συμπεριλαμβάνουν τη συνταξιοδοτική δαπάνη για συνταξιούχους της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι η Τράπεζα της Ελλάδος εγγυάται τις συντάξεις του προσωπικού της. Τα οκτώ ταμεία που μοντελοποιήθηκαν είναι:

ΙΚΑ-ΕΤΑΜ : Μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα

ΟΑΕΕ : Αυτοαπασχολούμενοι

Δημόσιος Τομέας : Μισθωτοί του δημόσιου τομέα

ΟΓΑ : Αγρότες

ΕΤΑΑ : Αυτοαπασχολούμενοι Μηχανικοί, Γιατροί, Δικηγόροι

ΟΤΕ : Προσωπικό Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος και θυγατρικών εταιριών του.

ΔΕΗ : Προσωπικό Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού

Τράπεζες : Προσωπικό του τραπεζικού κλάδου (Όλες οι τράπεζες που έχουν συγχωνευθεί στο ταμείο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)

Προκειμένου να καλυφθεί το 100% των Ταμείων της Κύριας σύνταξης, το κόστος παροχών των οκτώ αυτών Ταμείων επιβαρύνθηκε στην προβολή, (0,5% του ΑΕΠ για το έτος 2010) και οι εισφορές προσαυξήθηκαν (0,13% του ΑΕΠ για το 2010), ώστε να συμπεριληφθεί το ΝΑΤ (Ναυτικοί) και το ΕΤΑΠΜΜΕ (προσωπικό ΜΜΕ), για τα οποία δεν έγιναν ξεχωριστές προβολές.

2.1.2. Επικουρικές συντάξεις

Έγινε προβολή για επτά τομείς Επικουρικής ασφάλισης, των οποίων αθροιστικά η συνταξιοδοτική δαπάνη ανέρχεται στο 83% (1,5% του ΑΕΠ) της συνολικής δαπάνης του 2010 για την Επικουρική ασφάλιση. Οι επτά τομείς Επικουρικής ασφάλισης που μελετήθηκαν είναι:

ΕΤΕΑΜ – Μισθωτοί (πλειοψηφία ιδιωτικού τομέα)

ΤΕΑΥΕΚ (ο μεγαλύτερος τομέας του ΤΕΑΙΤ – Ιδιωτικοί υπάλληλοι)

ΤΕΑΠΟΤΕ (ο δεύτερος σε σειρά μεγάλος τομέας του ΤΑΥΤΕΚΟ – προσωπικό Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών)

ΤΕΑΠΔΕΗ(ο μεγαλύτερος τομέας του ΤΑΥΤΕΚΟ – προσωπικό Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού)

ΤΕΑΔΥ – Υπάλληλοι Δημόσιου Τομέα

ΤΕΑΠΟΚΑ - Υπάλληλοι Δημόσιου Τομέα

ΜΤΠΥ – Υπάλληλοι Δημόσιου Τομέα

Προκειμένου να καλυφθεί το 100% των Τομέων της Επικουρικής σύνταξης, το κόστος παροχών των επτά αυτών Τομέων επιβαρύνθηκε στην προβολή (0,3% του ΑΕΠ για το έτος 2010) και οι εισφορές προσαυξήθηκαν (0,24% του ΑΕΠ για το 2010), ώστε να συμπεριληφθούν οι υπόλοιποι Τομείς, για τους οποίους δεν έγιναν ξεχωριστές προβολές.

2.2. Επισκόπηση αποτελεσμάτων προβολής

Πίνακας 6								
Προβολή κρατικής συνταξιοδοτικής δαπάνης και εισφορών (% του ΑΕΠ)								
Δαπάνη	2005	2010	2020	2030	2040	2050	2060	Έτος υψηλότερης τιμής
Κύρια σύνταξη	-	11.3	11.3	11.4	11.9	12.4	11.8	2049
Επικουρική σύνταξη	-	1.8	2.1	2.3	2.7	2.7	2.5	2044
Επίδομα αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)	-	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	2010
Σύνολο	-	13.6	13.7	14.1	14.9	15.4	14.6	2049
Εισφορές	2005	2010	2020	2030	2040	2050	2060	Έτος υψηλότερης τιμής
Κύρια σύνταξη	-	5.2	5.6	6.3	6.3	6.3	6.3	2058
Επικουρική σύνταξη	-	1.4	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	2026
Σύνολο	-	6.6	6.9	7.7	7.7	7.7	7.7	

Οι κύριες επισημάνσεις ως προς τον Πίνακα 6 είναι οι εξής:

- ✓ Η συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη, συμπεριλαμβανομένου του ΕΚΑΣ, ανήλθε σε 13,5% του ΑΕΠ το 2010, ενώ η αντίστοιχη συνολική δαπάνη το 2060 προβλέπεται λίγο υψηλότερη από 14,6%. Αυτό αντιπροσωπεύει μία αύξηση της τάξης του 1,1% του ΑΕΠ μέσα σε όλη την περίοδο της προβολής, 2010-2060.
- ✓ Η δαπάνη παροχής Κύριας σύνταξης είναι 11,3% του ΑΕΠ το 2010 και 11,8% το 2060. Δηλαδή στην περίοδο προβολής 2010-2060 εμφανίζεται μια αύξηση 0,5% του ΑΕΠ, ενώ η μέγιστη τιμή – 12,4% του ΑΕΠ-παρουσιάζεται το 2049.
- ✓ Η συνταξιοδοτική δαπάνη των επικουρικών ταμείων αυξάνει κατά 0,7% του ΑΕΠ μεταξύ των ετών 2010 και 2060, ενώ κορυφώνεται το έτος 2044 - 2,8% του ΑΕΠ.
- ✓ Το συνολικό ποσό των εισφορών από εργαζόμενους και εργοδότες προς τα Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης αυξάνεται από 6,6% του ΑΕΠ το 2010 σε 7,7% του ΑΕΠ το 2060, κυρίως λόγω της προβλεπόμενης αύξησης εισφορών για την Κύρια σύνταξη.

2.2.1. Κύριες συντάξεις

Είναι φανερό ότι τα προαναφερθέντα μεταρρυθμιστικά μέτρα έχουν ως αποτέλεσμα η αύξηση της προβλεπόμενης δαπάνης για τις κύριες συντάξεις ως το έτος 2060 να είναι μικρή. Τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που είχαν σημαντική επίπτωση στα αποτελέσματα, συμπεριλαμβάνουν την ενοποίηση των όρων θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, της μεθόδου αναπροσαρμογής των συντάξεων και της απαιτούμενης προϋπηρεσίας μεταξύ όλων των ταμείων. Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας είναι η σύνδεση του ελάχιστου νομοθετημένου ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης, με το προσδόκιμο ζωής, από το 2021 και μετά.

Ανάλυση ανά ταμείο:

Πίνακας 7α							
Προβολή δαπάνης κύριων συντάξεων ανά ταμείο (ως % του ΑΕΠ)							
Ταμείο	2010	2020	2030	2040	2050	2060	Έτος υψηλότερης τιμής
Συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη	11.3	11.3	11.4	11.9	12.4	11.8	2049
ΙΚΑ	3.3	3.2	3.7	4.4	5.4	5.8	2060
ΟΑΕΕ	1.3	1.8	2.1	2.2	2.3	2.3	2060
ΟΓΑ	2.2	1.9	1.4	1.3	1.2	0.9	2011
ΔΤ	2.7	2.4	2.3	2.2	1.9	1.2	2014
ΕΤΑΑ	0.4	0.5	0.6	0.7	0.7	0.7	2048
ΟΤΕ	0.4	0.4	0.3	0.2	0.1	0.1	2011
ΔΕΗ	0.4	0.4	0.3	0.2	0.1	0.1	2013
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	2011
ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	2060

Η μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης στον Δημόσιο Τομέα, τον ΟΓΑ, τις Τράπεζες και τον ΟΤΕ σχεδόν εξουδετερώνει την αύξηση στη συνταξιοδοτική δαπάνη του ΙΚΑ, του ΟΑΕΕ και του ΕΤΑΑ. Η μετακίνηση ασφαλισμένων από τον Δημόσιο Τομέα στον ΟΓΑ και στο ΙΚΑ

συμβάλλει στην αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης του ΙΚΑ. Στο Δημόσιο Τομέα και στον ΟΓΑ, η συνταξιοδοτική δαπάνη ανάμεσα στο 2010 και 2060, μειώνεται λόγω της μετακίνησης ενεργών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ. Ο δημόσιος τομέας θα συρρικνώνεται τα επόμενα χρόνια, γιατί αφενός οι εργαζόμενοι που θα έχουν συμπληρώσει 35ετία θα συνταξιοδοτούνται άμεσα και αφετέρου θα υπάρξει μια σταδιακή μείωση της τάξης του 17% στον πληθυσμό των ενεργών ασφαλισμένων ως το 2014. Ως εκ τούτου, θα διαμορφωθεί ένας νέος, μειωμένος αριθμός δημοσίων υπαλλήλων μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια, ο οποίος αναμένεται να διατηρηθεί σταθερός ως το 2060. Έτσι ασφαλισμένοι του Δημοσίου Τομέα μεταφέρονται στο ΙΚΑ. Επίσης ο αγροτικός πληθυσμός μειώνεται σταδιακά και μετακινείται στο ΙΚΑ και στον ΟΑΕΕ.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το ΙΚΑ να επιβαρύνεται με ασφαλισμένους και εντέλει με συνταξιούχους, που μετακινήθηκαν σε αυτό από τα παραπάνω ταμεία. Εδώ η συνταξιοδοτική δαπάνη αυξάνει μεταξύ του 2010 και του 2060. Ωστόσο η αύξηση αυτή είναι μικρότερη από εκείνη που προέκυψε κατά την τελευταία εκτίμηση που έγινε για το προηγούμενο καθεστώς ασφάλισης. Η αύξηση αυτή συγκρατείται από την αυστηροποίηση των κριτηρίων συνταξιοδότησης, από την οποία συνεπάγεται μικρότερη αύξηση του δείκτη κάλυψης.

Ομοίως, αύξηση παρουσιάζει η συνταξιοδοτική δαπάνη του ΟΑΕΕ και του ΕΤΑΑ. Στον ΟΑΕΕ μετακινήθηκαν ασφαλισμένοι από τον ΟΓΑ, στο ΕΤΑΑ δεν υπήρξε μετακίνηση ασφαλισμένων, αλλά είναι περιορισμένη η επίπτωση της μεταρρύθμισης. Οι αυτοαπασχολούμενοι επιστήμονες του ΕΤΑΑ παρέμεναν και παραμένουν εργαζόμενοι επί πολλά χρόνια και παρέτειναν και παρατείνουν ούτως ή άλλως τον εργασιακό τους βίο, ακόμη και πριν από την εφαρμογή του νέου νόμου.

Γενικότερα, οι αυστηρότεροι κανόνες για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και η μείωση του συντελεστή απόδοσης, εξαιτίας της μείωσης των ετησίων ποσοστών αναπλήρωσης, συγκρατούν το κόστος παροχών.

2.2.2. Επικουρικές συντάξεις

Ήδη από τον Πίνακα 6 έχει παρατηρηθεί ότι η συνταξιοδοτική δαπάνη των επικουρικών ταμείων αυξάνει ως ποσοστό του ΑΕΠ μεταξύ των ετών 2010 και 2044 και μετά μειώνεται. Στη συνέχεια παρατίθενται ορισμένοι από τους κύριους λόγους για αυτά τα αποτελέσματα:

- ✓ Από το 2052 και μετά, η αύξηση της δαπάνης αποκλιμακώνεται μέσω της εφαρμογής ακόμα πιο ψηλών ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης λόγω της αύξησης στο προσδόκιμο ζωής, (2,5% του ΑΕΠ το 2060).
- ✓ Η εξέλιξη της συνταξιοδοτικής δαπάνης περιορίζεται από τον ενιαίο τύπο υπολογισμού της σύνταξης που ισχύει για τους μετά το 1993 ασφαλισμένους σε όλους τους Τομείς, με τα αποτελέσματα αυτού του περιορισμού να γίνονται πιο αισθητά προς το τέλος της περιόδου προβολής.
- ✓ Το ΕΤΕΑΜ, που αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ όλου του συστήματος επικουρικών συντάξεων, είναι ένα σχετικά νέο ταμείο που θα ωριμάσει ανάμεσα στο 2035 και 2050. Ως εκ τούτου, είναι αναμενόμενη μια αύξηση παροχών. Αυτή η επίπτωση προφανώς περιορίζεται μετά το 2055.
- ✓ Οι νεοεισερχόμενοι που ασφαλιζονται μεταξύ του 2017 και 2037 βελτιώνουν τα ποσά των εισφορών και παραμένουν στο σύστημα επί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, λόγω της αύξησης του ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης που έχει θεσπιστεί να εφαρμοστεί από το 2021 και μετά.
- ✓ Ήδη τα αυξημένα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης που ισχύουν από το 2010 θα διατηρήσουν τους ασφαλισμένους μέσα στο σύστημα για μεγαλύτερη χρονική περίοδο από ό,τι είχε εκτιμηθεί στο παρελθόν.
- ✓ Το προσδόκιμο ζωής αυξάνει την παραμονή συνταξιούχων συγκεκριμένων ηλικιακών κατηγοριών στο σύστημα, αυξάνοντας και τις σχετικές δαπάνες.

Ανάλυση ανά ταμείο:

Πίνακας 7β							
Προβολή δαπάνης επικουρικών συντάξεων ανά ταμείο (ως % του ΑΕΠ)							
Ταμείο	2010	2020	2030	2040	2050	2060	Έτος υψηλότερης τιμής
Συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη*	1.8	2.1	2.3	2.7	2.7	2.5	2044
ΕΤΕΑΜ	0.8	1.0	1.1	1.4	1.5	1.4	2052
ΜΤΠΥ	0.3	0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	2038
ΤΕΑΔΥ	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2	2043
ΤΕΑΠΟΤΕ	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2011
ΤΕΑΥΕΚ	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1	2044
ΤΕΑΠΟΚΑ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2013
ΤΕΑΠΔΕΗ	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	2018
ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	0.3	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	2051

* Συμπεριλαμβάνεται το ΜΤΠΥ

Η ανάλυση της δαπάνης ανά Τομέα αντανακλά ένα μέρος της νομοθεσίας που υιοθετήθηκε ως προς την Επικουρική ασφάλιση.

Κατ' αρχάς, ο νόμος που επιδρά στα αποτελέσματα είναι αυτός που υιοθετήθηκε το 1992 και που, όπως προαναφέρθηκε, διαχωρίζει τους πρωτοασφαλιζόμενους προ και μετά την 1/1/1993. Για τους εργαζόμενους που πρωτοασφαλίστηκαν από την παραπάνω ημερομηνία, το ποσό της επικουρικής σύνταξης είναι το 20% του συντάξιμου μισθού επί τα συνολικά έτη υπηρεσίας διά 35. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη σταδιακή μείωση της δαπάνης σε όλους τους Τομείς, όταν οι περισσότεροι ασφαλισμένοι που είχαν πρωτοασφαλιστεί πριν από την παραπάνω ημερομηνία, θα έχουν εγκαταλείψει το σύστημα.

Ο δημόσιος τομέας (ΤΕΑΔΥ-ΜΤΠΥ-ΤΕΑΠΟΚΑ) θα συρρικνώνεται τα επόμενα χρόνια, γιατί αφενός οι εργαζόμενοι που θα έχουν συμπληρώσει 35ετία θα συνταξιοδοτούνται άμεσα και αφετέρου θα υπάρξει μια σταδιακή μείωση της τάξης του 17% στον πληθυσμό των ενεργών ασφαλισμένων ως το 2014. Ως εκ τούτου, θα διαμορφωθεί ένας νέος, μειωμένος αριθμός δημοσίων υπαλλήλων μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια, ο οποίος αναμένεται να διατηρηθεί σταθερός ως το 2060. Το κύμα των συνταξιοδοτήσεων των ετών 2011-2015 διατηρεί τη δαπάνη σε υψηλότερα επίπεδα ως το 2040. Όταν αυτοί εξέλθουν του συστήματος, θα βρίσκεται ήδη σε ισχύ ο νέος τρόπος υπολογισμού της σύνταξης. Αν συνυπολογιστεί επιπλέον αφενός ο μειωμένος αριθμός ασφαλισμένων τα τελευταία χρόνια και αφετέρου η μεταρρύθμιση του 2010 για την Κύρια ασφάλιση, που αναπροσαρμόζει το όριο ηλικίας ανάλογα με τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής από το 2021 και μετά, είναι σαφές γιατί προκύπτει μείωση της δαπάνης προς το τέλος της περιόδου προβολής για τον δημόσιο τομέα.

Ως προς τις συντάξεις αναπηρίας, με το νέο προβλεπόμενο μηχανισμό θα γίνεται επανέλεγχος των υφιστάμενων συνταξιούχων και αυστηρός έλεγχος της έκδοσης νέων συντάξεων αναπηρίας, ούτως ώστε να αποφεύγονται οι καταστρατηγήσεις των διατάξεων.

Το κόστος συντάξεων του ΕΤΕΑΜ επιβαρύνεται λόγω της μετακίνησης πληθυσμού από το δημόσιο τομέα στον ιδιωτικό τομέα.

Σημειώνεται ότι η πυκνότητα εργασίας (συντελεστής συσσώρευσης εισφορών και συνεπώς συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων), που χρησιμοποιήθηκε στις προβολές για το ΕΤΕΑΜ και το ΤΕΑΥΕΚ, που αποτελούν το μισό σύστημα της Επικουρικής ασφάλισης, είναι πολύ υψηλότερη από αυτή που προκύπτει από τα στατιστικά αυτών των Τομέων. Τέλος η νέα νομοθεσία που εφαρμόζεται τους τελευταίους δύο μήνες στην Επικουρική ασφάλιση δεν έχει ενσωματωθεί στις προβολές, δεδομένου ότι το χρονικό όριο των μεταρρυθμίσεων ήταν ο Σεπτέμβριος του 2011.

2.3. Περιγραφή των κύριων παραγόντων που επηρεάζουν τα αποτελέσματα των προβολών, καθώς και των επιπτώσεών τους σε επιμέρους σημεία του ερωτηματολογίου περί συντάξεων

$$\begin{aligned}
 \frac{\text{Συνταξιοδοτική δαπάνη}}{\text{ΑΕΠ}} &= \underbrace{\frac{\text{Πληθυσμός 65+}}{\text{Πληθυσμός 20-64}}}_{1/\text{Δείκτης Απασχόλησης}} \times \underbrace{\frac{\text{Δείκτης Εξάρτησης}}{\text{Δείκτης Κάλυψης}}}_{\text{Δείκτης Παροχών}} \times \frac{\text{Αριθμός Συνταξιούχων}}{\text{Πληθυσμός 65+}} \\
 &\times \frac{\text{Πληθυσμός 20 - 64}}{\text{Απασχολούμενοι 20 - 64}} \times \frac{\text{Μέση Σύνταξη}}{\text{ΑΕΠ}} \\
 &\times \frac{\text{Απασχολούμενοι 20-64}}{\text{Ώρες εργασίας 15-54}} \times \frac{\text{Ώρες εργασίας 15-54}}{\text{Ώρες εργασίας 15-74}} \\
 &\qquad\qquad\qquad 1/\text{Ένταση Εργασίας} \qquad\qquad\qquad \text{Υπόλοιπο}
 \end{aligned}$$

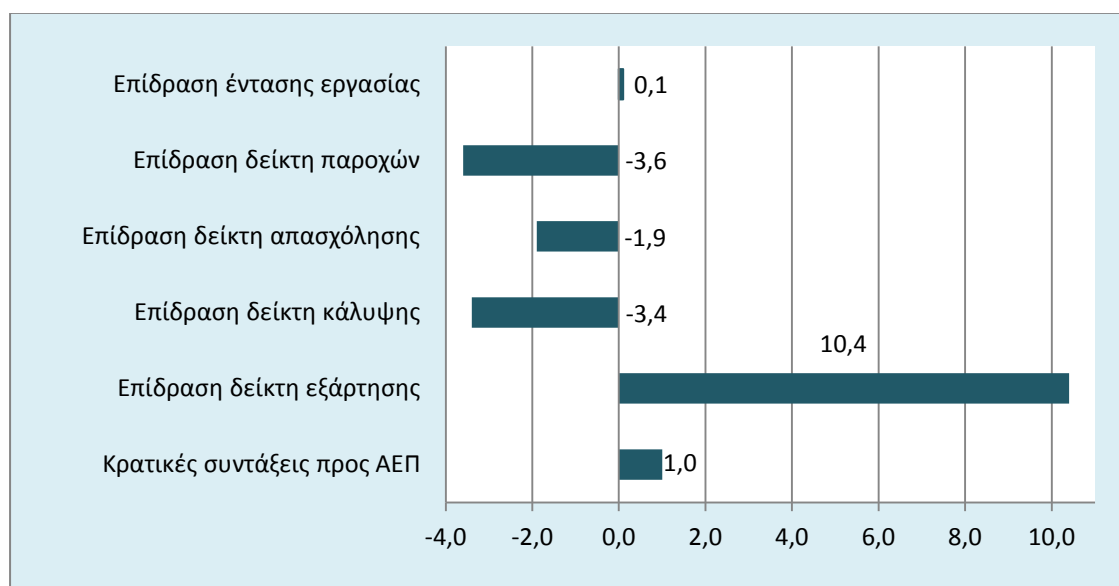
Ο επόμενος πίνακας περιγράφει την ανάλυση του συνολικού κόστους στις επιμέρους συνιστώσες του ως προς την καταβολή των κύριων συντάξεων. Αυτές είναι: ο δείκτης παροχών, ο δείκτης εξάρτησης, ο δείκτης κάλυψης και το αντίστροφο του δείκτη απασχόλησης και της έντασης εργασίας. Η επίπτωση όλων αυτών των συνιστωσών στη μεταβολή του ΑΕΠ ανάμεσα στα έτη 2010 και 2060 ποικίλει ανάλογα με τη σπουδαιότητα του καθενός.

Είναι προφανές ότι με την πρόσφατη μεταρρύθμιση αντιμετωπίζεται το καιρίο πλήγμα στο δείκτη εξάρτησης λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, διότι η μεταρρύθμιση:

- i) Περιορίσει τον δείκτη κάλυψης μέσω της επιβολής πολύ αυστηρότερων κριτηρίων για την έκδοση συντάξεων γήρατος και μέσω της αύξησης της κανονικής ηλικίας συνταξιοδότησης κατά τα έτη που εκτιμάται να αυξηθεί το προσδόκιμο ζωής.
- ii) Βελτίωσε τον δείκτη απασχόλησης.
- iii) Μείωσε τον δείκτη παροχών.

Πίνακας 8 Παράγοντες που επιφέρουν τη μεταβολή της κρατικής συνταξιοδοτικής δαπάνης ανάμεσα στα έτη 2010 και 2060 (σε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)							
	2010-20	2020-30	2030-40	2040-50	2050-60	2010-60	Μέση ετήσια μεταβολή
Κρατικές συντάξεις προς ΑΕΠ	0.2	0.4	0.8	0.5	-0.9	1.0	0.020
Επίδραση δείκτη εξάρτησης	1.9	2.3	3.6	2.9	-0.2	10.4	0.202
Επίδραση δείκτη κάλυψης	-1.2	-0.9	-0.8	-0.5	0.0	-3.4	-0.070
Επίδραση δείκτη απασχόλησης	-0.9	-0.3	-0.2	-0.4	0.0	-1.9	-0.038
Επίδραση δείκτη παροχών	0.4	-0.5	-1.4	-1.4	-0.7	-3.6	-0.073
Επίδραση έντασης εργασίας	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.002
Υπόλοιπο	0.0	-0.2	-0.3	-0.2	0.0	-0.6	0.002

Γράφημα 1: Παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική μεταβολή της δαπάνης παροχών κρατικών συντάξεων μεταξύ των ετών 2010 και 2060



Ο Πίνακας 9 παρουσιάζει την εξέλιξη του συνολικού ποσοστού αναπλήρωσης για τις κύριες και επικουρικές συντάξεις κατά την περίοδο προβολής 2010-2060.

Πίνακας 9						
Ποσοστό αναπλήρωσης κατά τη συνταξιοδότηση (RR) και κάλυψη ανά κατηγορία σύνταξης(%)						
	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Κύριες & Επικουρικές συντάξεις (RR)*	-	48.1	46.1	46.2	52.4	49.6
Κύριες συντάξεις (RR)	-	42.0	38.1	39.1	45.2	43.1
Επικουρικές συντάξεις (RR)**	-	14.1	13.2	11.8	10.8	11.2
Κάλυψη *	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

* Δεν περιλαμβάνονται τα Ταμεία που δεν εξετάστηκαν αναλυτικά

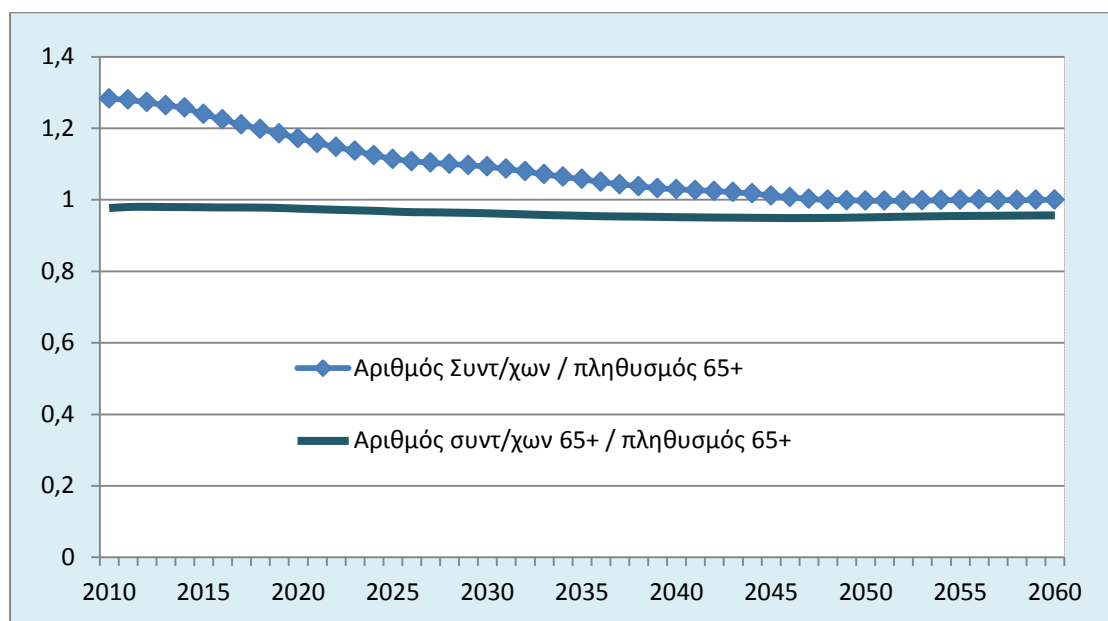
**Δεν περιλαμβάνεται το ΜΤΠΥ

Από τον Πίνακα 9 συνάγεται ότι το ποσοστό αναπλήρωσης στις κύριες συντάξεις αναμένεται να σημειώσει πτώση ως το 2040 λόγω της σημαντικής μείωσης του ετήσιου συντελεστή αναπλήρωσης. Μετά το 2040 εμφανίζεται αύξηση του ποσοστού αναπλήρωσης λόγω της αύξησης των ετών ασφάλισης.

Ως προς τις επικουρικές συντάξεις, η μεταρρύθμιση του 2010 και ο νόμος που διαχώρισε τους ασφαλισμένους σε δύο κύριες κατηγορίες (Ν.2084/1992), επιφέρουν μείωση του δείκτη αναπλήρωσης ως το 2050. Μετά το 2050 εμφανίζεται αύξηση του ποσοστού αναπλήρωσης λόγω της αύξησης των ετών ασφάλισης.

Το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης, που περιλαμβάνει την Κύρια σύνταξη, (βασική και αναλογική) και την Επικουρική σύνταξη εμφανίζει μείωση ως το 2031 και μετά αύξηση.

Στο Γράφημα 2, που ακολουθεί, γίνεται φανερό ότι ο λόγος συνταξιούχων προς πληθυσμό 65+ και ο λόγος συνταξιούχων 65+ προς πληθυσμό 65+ συγκλίνουν από το 2045 και μετά.

Γράφημα 2

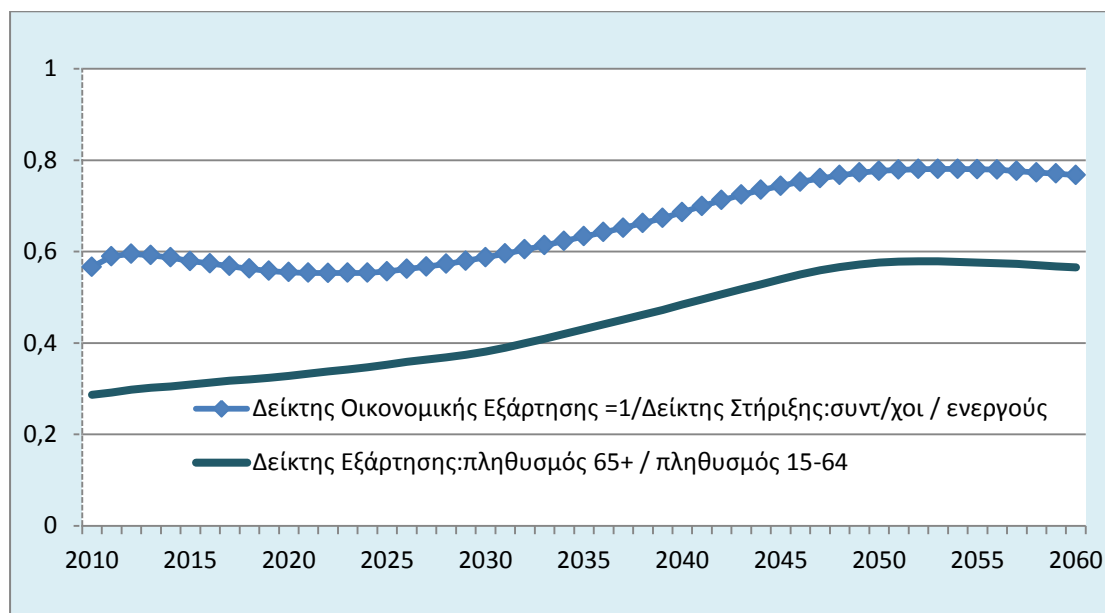
Στον παρακάτω Πίνακα 10 παρουσιάζεται η προβολή του πληθυσμού 65+, των συνολικών εργαζόμενων, των συνταξιούχων και των ασφαλισμένων, καθώς και των συναφών δεικτών, αναδεικνύοντας το πρότυπο εξέλιξης του συστήματος. Ο δείκτης στήριξης (ασφαλισμένοι/συνταξιούχοι) παραμένει σταθερός ως το 2027 και μετά ακολουθεί πτωτική πορεία ως το 2045. Για το λόγο αυτό, όταν αρχίσουν να συνταξιοδοτούνται οι ασφαλισμένοι μετά την 1.1.2011, το σύστημα θα βρει νέα ισορροπία.

Πίνακας 10							
Πλήθος συνταξιούχων και ασφαλισμένων στον Δημόσιο Συνταξιοδοτικό Σύστημα (σε χιλιάδες), πληθυσμός 65+, σύνολο εργαζομένων (σε χιλιάδες) και συναφείς δείκτες (%)							
	2005	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Πλήθος συνταξιούχων (I)	-	2767.6	2846.1	3024.9	3388.4	3639.2	3521.9
Πληθυσμός ηλικίας 65+ (II)	1989.8	2157.7	2428.1	2767.7	3291.7	3649.1	3521.3
Λόγος (I) προς (II)	-	1.3	1.2	1.1	1.0	1.0	1.0
Πληθυσμός ασφαλισμένων (III)	-	4887.8	5129.0	5149.0	4937.9	4687.8	4590.0
Σύνολο εργαζομένων (IV)	4361.2	4564.5	4769.4	4781.7	4584.4	4350.5	4259.3
Λόγος (III) προς (IV)	-	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
Δείκτης στήριξης [Λόγος (III) προς (I)]	-	1.8	1.8	1.7	1.5	1.3	1.3

Στο Γράφημα 3 απεικονίζεται η εξέλιξη του δείκτη εξάρτησης και του οικονομικού δείκτη εξάρτησης. Η πορεία αυτών των δεικτών κατά τη μεταβατική περίοδο αποκλίνει. Σταδιακά και στη συνέχεια η απόκλιση εκλείπει και κατά την περίοδο 2035-2060, δηλαδή την περίοδο της πλήρους εφαρμογής του νέου συστήματος, η πορεία τους είναι παράλληλη.

Γράφημα 3

Προβολή οικονομικού και δημογραφικού δείκτη στήριξης



Οι Πίνακες 11 και 12 παρουσιάζουν την εξέλιξη του συνολικού αριθμού συνταξιούχων και του αριθμού συνταξιούχων γυναικών ανά ηλικιακή ομάδα, ως ποσοστό επί της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας του ανενεργού πληθυσμού.

Πίνακας 11							
Λόγος συνταξιούχων (όλα τα ταμεία) προς ανενεργό πληθυσμό ανά ηλικιακή ομάδα (%)							
Ηλικιακή ομάδα	2005	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Ως 54	-	5.8	3.0	2.0	1.7	1.6	1.5
55-59	-	53.4	40.4	23.5	23.6	21.4	21.0
60-64	-	63.9	61.6	52.0	38.5	31.1	30.7
65-69	-	98.4	86.8	83.1	76.2	70.7	74.5
70-74	-	93.4	91.8	95.7	95.2	95.1	93.4
75+	-	106.5	110.2	107.9	108.6	107.4	104.7

Μετά τη μεταβατική περίοδο 2010-2014, καθώς οι νέοι συνταξιούχοι εμπίπτουν στη νέα νομοθεσία, παρατηρείται σταδιακή μετατόπιση σε μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες.

Πίνακας 12							
Λόγος συνταξιούχων γυναικών προς ανενεργό πληθυσμό γυναικών ανά ηλικιακή ομάδα (%)							
Ηλικιακή ομάδα	2005	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Ως 54	-	5.4	3.0	2.1	1.7	1.6	1.4
55-59	-	42.3	27.9	18.0	19.2	17.4	16.6
60-64	-	49.6	49.4	42.4	30.5	26.2	25.6
65-69	-	90.2	77.5	78.1	71.6	67.4	72.4
70-74	-	84.5	85.8	91.8	93.4	93.9	94.2
75+	-	108.3	108.9	107.6	108.7	108.4	106.5

Στις γυναίκες συνταξιούχους η παραπάνω μετατόπιση είναι πιο εμφανής λόγω της αύξησης της απασχόλησης των γυναικών αλλά και λόγω των νέων ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης.

Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα περιλαμβάνει συνταξιούχους που είχαν πρωτοασφαλιστεί πριν το 1993 και λαμβάνουν σύνταξη από περισσότερα του ενός ταμεία. Για τους πρωτοασφαλιζόμενους από 1.1.1993 δεν υφίσταται υποχρέωση διπλής ασφάλισης για κάποιες επαγγελματικές κατηγορίες. Όμως, κάποιοι ασφαλισμένοι που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος μπορεί να λαμβάνουν και σύνταξη χηρείας. Αυτοί είναι οι λόγοι που οι συνταξιούχοι εμφανίζονται να υπερβαίνουν σε αριθμό τον ανενεργό πληθυσμό της ηλικιακής ομάδας 75+.

Οι Πίνακες 13α(i) και 13β παρουσιάζουν τους ειδικούς παράγοντες που αφορούν στους νέους συνταξιούχους κύριων και επικουρικών συντάξεων. Το ανταποδοτικό τμήμα των νέων συντάξεων αναλύεται διεξοδικά στις παραμέτρους του, οι οποίες είναι:

- ✓ II. Μέση περίοδος ασφάλισης
- ✓ III. Μέσες συντάξιμες αποδοχές
- ✓ IV. Μέσος ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης
- ✓ VI. Αριθμός νέων συνταξιούχων

Το γινόμενο αυτών των παραγόντων ισούται περίπου με το ύψος της νέας σύνταξης που αφορά στο ανταποδοτικό τμήμα αυτής.

Πίνακας 13α(i)						
Προβολή συνολικής δαπάνης και επιμέρους ανάλυση της δαπάνης, για νέες κύριες συντάξεις						
Νέες συντάξεις	2010	2020	2030	2040	2050	2060
I. Προβλεπόμενη δαπάνη για νέες (ανταποδοτικό τμήμα) συντάξεις γήρατος (σε εκατομ. €)	-	859.5	1429.8	1880.6	2439.7	4266.4
II. Μέση περίοδος ασφάλισης	-	28.9	31.0	33.2	36.6	38.1
III. Μέσες μηνιαίες συντάξιμες αποδοχές	-	18785.3	25546.5	35801.5	53057.0	74860.5
IV. Μέσος ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης	-	2.08	1.65	1.46	1.39	1.46
V. Συντελεστής βιωσιμότητας/αναπροσαρμογής	-	-	-	-	-	-
VI. Αριθμός νέων συνταξιούχων (σε χιλιάδες)	-	77.8	112.1	110.0	90.5	103.9
VII. Μέσος αριθμός μηνών καταβολής σύνταξης τον πρώτο χρόνο	12.0	12.0	12.0	12.0	12.0	12.0
VIII. Γινόμενο II. III. IV. V. VI. VII	-	877.8	1465.1	1914.8	2443.9	4311.1
I-VIII	-	-18.3	-35.2	-34.2	-4.2	-44.6

Περαιτέρω ανάλυση των αποτελεσμάτων του Πίνακα 13α(i) διενεργείται στον Πίνακα 13α(ii), ο οποίος αναλύει σε συνιστώσες τη διαφορά ανάμεσα στο συνολικό ποσό των νέων συντάξεων γήρατος και στο ανταποδοτικό τμήμα αυτών:

- ✓ XI. Το ποσό που προστίθεται στη σύνταξη από επιδόματα (Χριστουγέννων, Πάσχα, Αδείας)
- ✓ XII. Το ποσό που προστίθεται λόγω ελάχιστης σύνταξης
- ✓ XIII. Το ποσό μειώσεων λόγω ανώτατου πλαφόν σύνταξης
- ✓ XIV. Τα οικογενειακά επιδόματα
- ✓ XV. Τις μειώσεις λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης
- ✓ XVI. Τη βασική σύνταξη του ΤΕΒΕ

Πίνακας 13α(ii)						
Προβολή συνολικής δαπάνης και επιμέρους ανάλυση της δαπάνης, για νέες κύριες συντάξεις						
Νέες συντάξεις	2010	2020	2030	2040	2050	2060
ΙΧ. Προβλεπόμενη δαπάνη για νέες συντάξεις γήρατος (σε εκατομ. €)	-	1120.0	2012.8	2899.4	3940.7	6143.9
Χ. Βασική σύνταξη (σε εκατομ. €)	-	200.2	481.2	976.8	1475.3	1968.0
ΧΙ. Επιδόματα (Χριστουγέννων, Πάσχα, Αδείας) (σε εκατομ. €) :	-	45.5	99.0	121.9	133.1	93.1
ΧΙΙ. Ελάχιστη (σε εκατομ. €): Προστιθέμενο ποσό λόγω ελάχιστης σύνταξης	-	5.4	5.1	0.1	0.0	0.0
ΧΙΙΙ. Μέγιστη (σε εκατομ. €): Αφαιρούμενο ποσό λόγω ανώτατης σύνταξης	-	-0.5	-2.8	-1.6	-2.2	-87.9
ΧΙV. Οικογενειακό επίδομα (σε εκατομ. €): Προστιθέμενο ποσό λόγω οικογενειακών επιδομάτων	-	13.1	18.9	4.0	1.1	1.5
ΧV. Μειωμένες συντάξεις (σε εκατομ. €): Αφαιρούμενο ποσό λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης	-	-34.9	-61.9	-90.3	-109.5	-160.7
ΧVΙ. Βασική σύνταξη ΤΕΒΕ (σε εκατομ. €): Ποσό βασικής σύνταξης ΤΕΒΕ (μόνο για τον ΟΑΕΕ)	-	18.4	8.2	0.0	0.0	0.0
ΧVΙΙ. Άθροισμα Χ ως ΧVΙ	-	247.3	547.8	1010.9	1497.9	1813.9
ΙΧ-Ι	-	260.5	583.0	1018.8	1501.0	1877.5

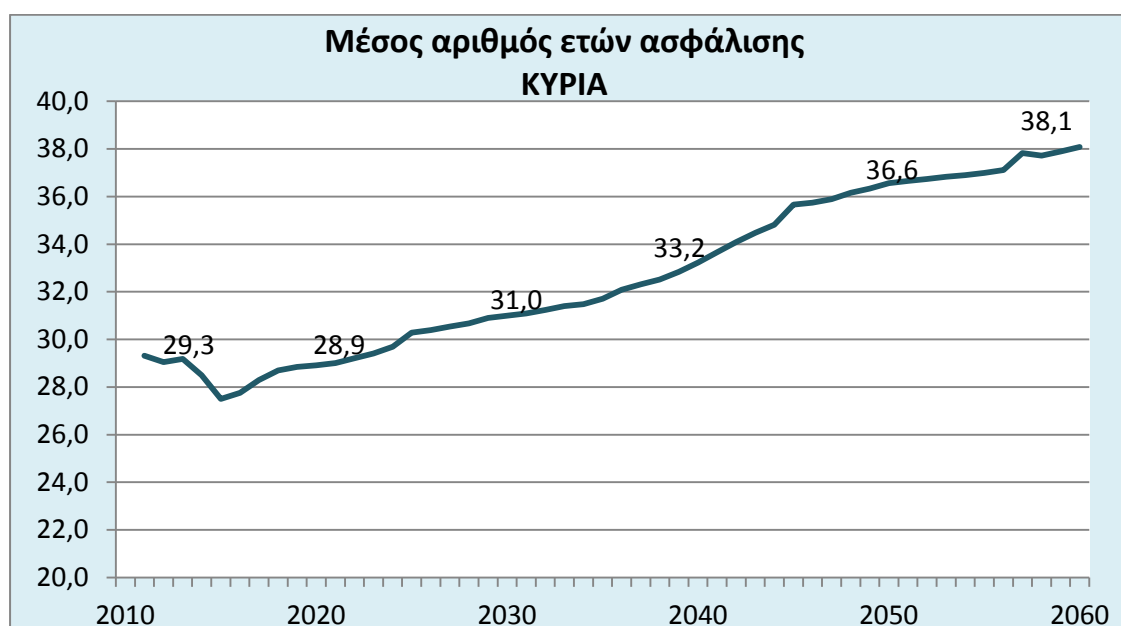
Ως προς τον Πίνακα 13β, έχουν προστεθεί δύο γραμμές ώστε να απεικονιστούν επιτυχώς οι υπολογισμοί που οδηγούν στην απαραίτητη επαλήθευση. Η γραμμή που καταγράφει τον αριθμό των μηνών προστέθηκε διότι τα ταμεία καταβάλλουν διαφορετικό αριθμό συντάξεων κατ' έτος (π.χ. 12, 14), ενώ οι ετήσιες συντάξιμες αποδοχές υπολογίζονται 12 φορές το χρόνο. Στο γινόμενο πρέπει να προστεθεί το ποσό λόγω ελάχιστης σύνταξης για να συμπληρωθεί ο υπολογισμός.

Πίνακας 13β						
Προβολή συνολικής δαπάνης και επιμέρους ανάλυση της δαπάνης, για νέες επικουρικές συντάξεις*						
Νέες συντάξεις	2010	2020	2030	2040	2050	2060
I. Προβλεπόμενη δαπάνη για νέες (ανταποδοτικό τμήμα) συντάξεις γήρατος (σε εκατομ. €)	-	151	365	477	600	896
II. Μέση περίοδος ασφάλισης	-	25.1	28.2	31.4	35.1	37.5
III. Μέσες συντάξιμες αποδοχές	-	18.442	23.962	32.908	44.466	64.306
IV. Μέσος ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης	-	1.0%	0.8%	0.7%	0.6%	0.5%
V. Αριθμός νέων συνταξιούχων (σε χιλιάδες)	-	31.0	58.9	60.1	57.8	58.1
VIα. Μέσος αριθμός μηνών καταβολής σύνταξης τον πρώτο χρόνο	-	14	14	14	14	14
VIβ. Αναγωγή σε 12μηνη κλίμακα	-	1.15	1.15	1.17	1.17	1.17
VII. Ελάχιστη (σε εκατομ. €): Προστιθέμενο ποσό λόγω ελάχιστης σύνταξης	-	0.05	0.04	0.08	0.01	0.00
VIII. Γινόμενο των II. III. IV. V. VIβ	-	158	386	480	597	898
I-VIII	-	-7	-21	-3	3	-2

* Δεν συμπεριλαμβάνεται το ΜΤΠΥ

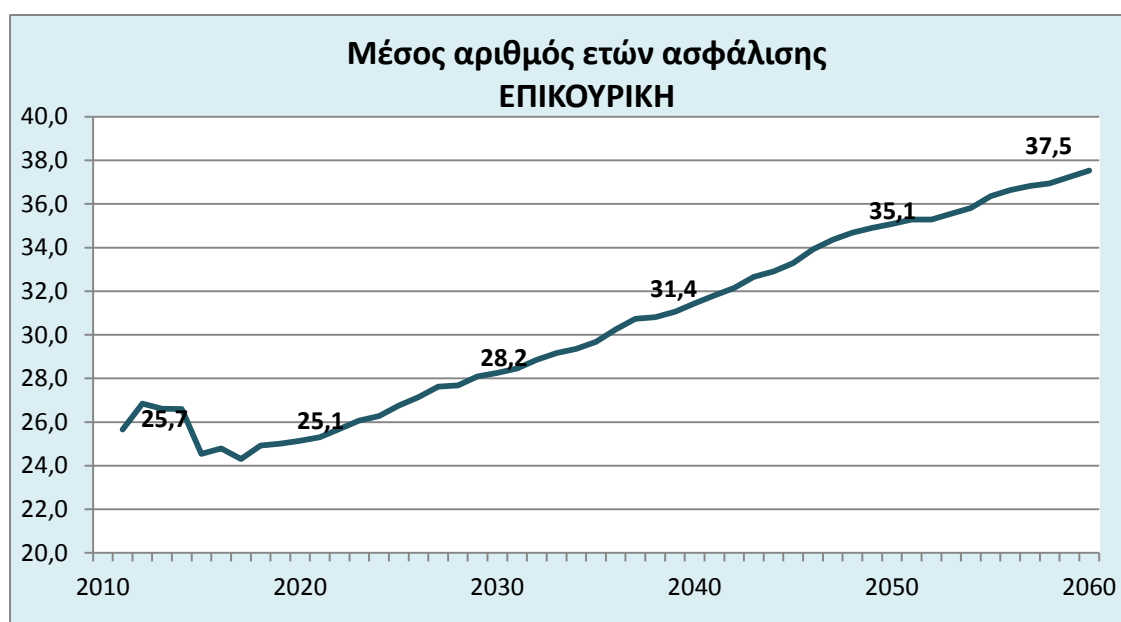
Τα γραφήματα 4α και 4β απεικονίζουν την εξέλιξη του μέσου αριθμού ετών ασφάλισης για τους νέους συνταξιούχους για την Κύρια και την Επικουρική σύνταξη αντίστοιχα. Οι περιοδικά εμφανιζόμενες αιχμές οφείλονται κυρίως στην εφαρμογή υψηλοτέρων ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης λόγω της αναπροσαρμογής τους σύμφωνα με την εκτιμώμενη αύξηση του προσδόκιμου ζωής.

Γράφημα 4α



Στο γράφημα 4^ο εμφανίζεται αύξηση του μέσου αριθμού ετών ασφάλισης, λόγω των νέων προϋποθέσεων συνταξιοδότησης αλλά και λόγω των βελτιωμένων μακροοικονομικών παραδοχών.

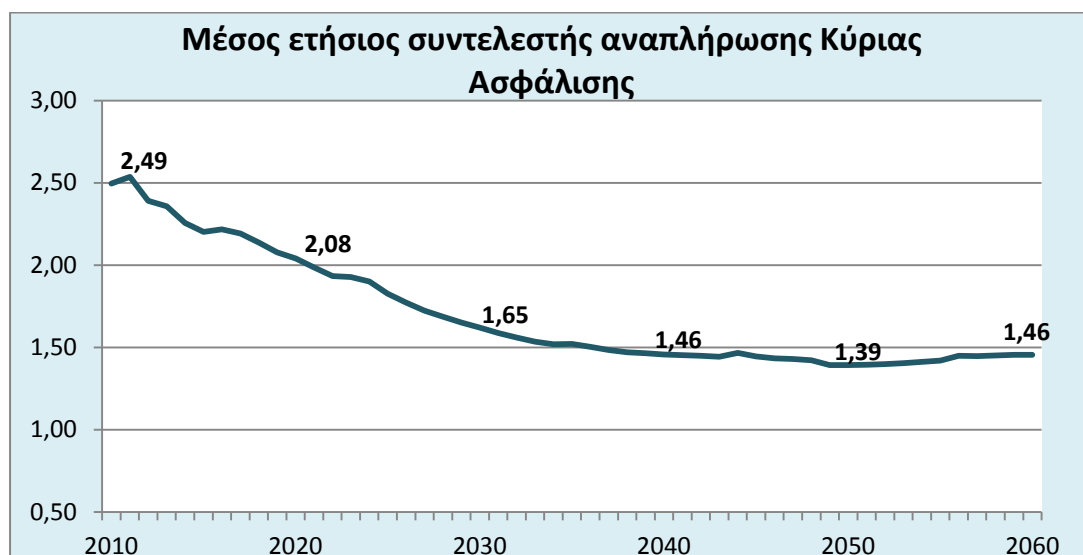
Γράφημα 4β



Γίνεται φανερή η έμμεση επίδραση της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, που επιμηκύνει τη διάρκεια της παραμονής στην εργασία, και στις επικουρικές συντάξεις (προϋπόθεση για τη λήψη επικουρικής σύνταξης είναι η λήψη της κύριας σύνταξης).

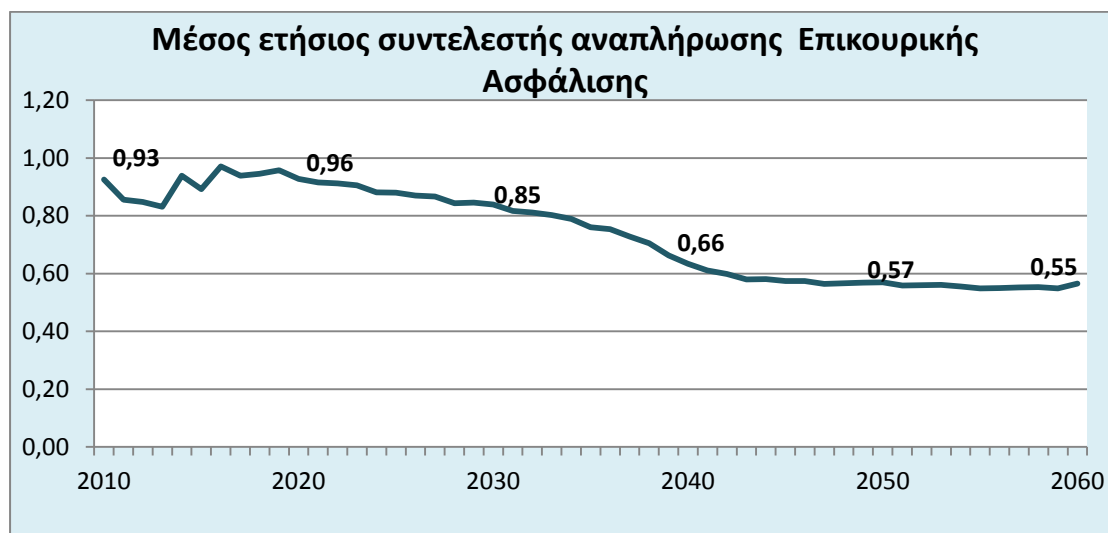
Στα γραφήματα 5α και 5β απεικονίζεται η εξέλιξη του μέσου ετήσιου συντελεστή αναπλήρωσης για νέους συνταξιούχους, Κύριας και Επικουρικής ασφάλισης αντίστοιχα.

Γράφημα 5α



Ο μέσος ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης εμφανίζεται πτωτικός ως το έτος 2050, λόγω της μετάβασης στο νέο σύστημα, όπου επιβάλλονται μειωμένοι συντελεστές αναπλήρωσης (από το νόμο). Μετά την ωρίμανση του συστήματος οι ετήσιοι συντελεστές αναπλήρωσης εξαρτώνται μόνο από τη διάρκεια του εργασιακού βίου και αυτό είναι απολύτως εμφανές από το 2050 και μετά.

Γράφημα 5β



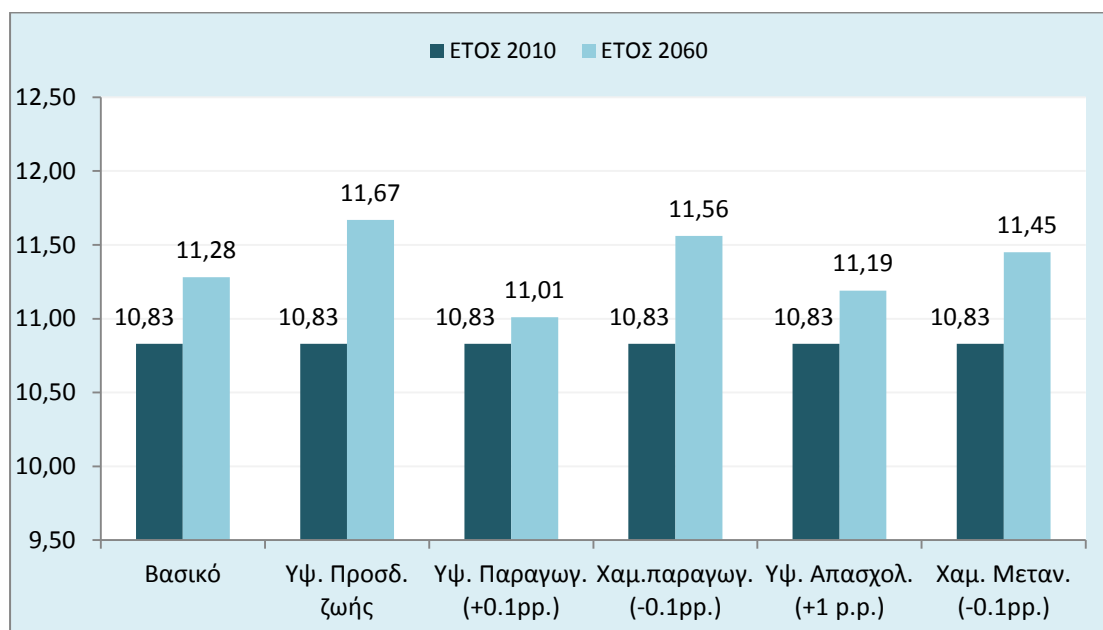
Ο μέσος ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης μειώνεται σταδιακά ως το έτος 2050 και μετά σταθεροποιείται στο 0.55. Αυτό οφείλεται στη νομοθεσία του 1992, σύμφωνα με την οποία

μειώνεται ο ετήσιος συντελεστής αναπλήρωσης για όλους τους ασφαλισμένους από 1/1/1993 και μετά, ανεξαρτήτως κλάδου εργασίας.

2.4 Ανάλυση ευαισθησίας

Στον πίνακα 14α και στο γράφημα 6α απεικονίζεται η συνταξιοδοτική δαπάνη (% του ΑΕΠ) για κύριες συντάξεις σύμφωνα με εναλλακτικά σενάρια.

Γράφημα 6α



Στο σενάριο «Υψηλότερου προσδόκιμου ζωής», η συνταξιοδοτική δαπάνη για το 2060 εμφανίζεται κατά 0.39% του ΑΕΠ υψηλότερη από την αντίστοιχη συνταξιοδοτική δαπάνη στο βασικό σενάριο. Αυτό οφείλεται στον υψηλότερο συντελεστή εξάρτησης για τους ηλικιωμένους και την ταχύτερη αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης, σύμφωνα με τις παραδοχές περί θνησιμότητας του σεναρίου αυτού.

Επιπλέον, στα σενάρια Υψηλότερης και Χαμηλότερης Παραγωγικότητας, το αποτέλεσμα εμφανίζεται συμμετρικό ως προς το βασικό σενάριο. Η συνταξιοδοτική δαπάνη στο σενάριο «Υψηλότερης Παραγωγικότητας» προβλέπεται για το 2060, 0.27% του ΑΕΠ χαμηλότερη από ότι στο βασικό σενάριο. Ουσιαστικά, η αύξηση της μέσης σύνταξης, που επιφέρει η υψηλότερη αύξηση στους μισθούς, αντισταθμίζεται από την αύξηση του ΑΕΠ.

Αντίστροφα, το σενάριο «Χαμηλότερης Παραγωγικότητας» οδηγεί προς την αντίθετη κατεύθυνση αποτελεσμάτων. Με άλλα λόγια, ενώ μειώνεται η μέση σύνταξη μειώνεται παράλληλα και το ΑΕΠ, με αποτέλεσμα η συνταξιοδοτική δαπάνη που προβλέπεται για το 2060 να είναι υψηλότερη από το βασικό σενάριο κατά 0.28% του ΑΕΠ. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι η αύξηση των συντάξεων δεν συνδέεται με την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού.

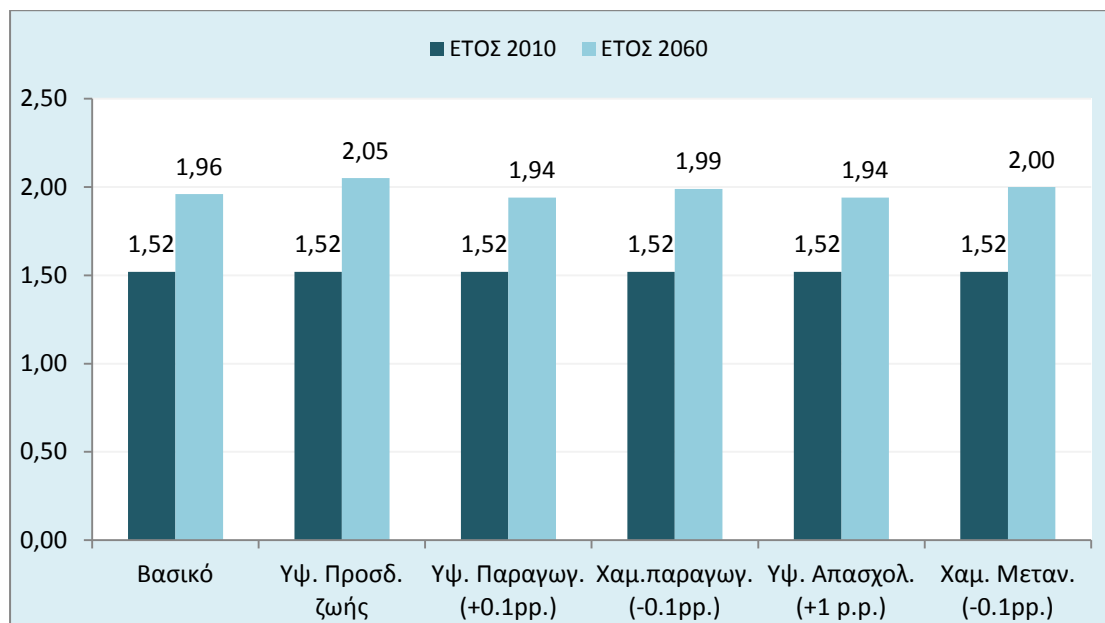
Στο σενάριο «Χαμηλότερης Μετανάστευσης» η συνταξιοδοτική δαπάνη για το 2060 προβλέπεται 0.17% του ΑΕΠ υψηλότερη από την αντίστοιχη συνταξιοδοτική δαπάνη στο βασικό σενάριο. Αυτό σημαίνει συρρικνωμένο εργατικό δυναμικό και χαμηλότερο ΑΕΠ.

Τέλος, το σενάριο «Υψηλότερης απασχόλησης» παρουσιάζει αμελητέες αποκλίσεις από το βασικό σενάριο.

Πίνακας 14α						
Κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη για κύριες συντάξεις σύμφωνα με εναλλακτικά σενάρια						
	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη						
Βασικό Σενάριο	10.83	10.80	10.93	11.39	11.85	11.28
Υψηλότερο προσδόκιμο ζωής	10.83	10.82	10.89	11.53	12.08	11.67
Υψηλότερη παραγωγικότητα (+0.1 ποσ.μον.)	10.83	10.78	10.83	11.21	11.61	11.01
Χαμηλότερη παραγωγικότητα (-0.1ποσ.μον.)	10.83	10.81	11.03	11.57	12.09	11.56
Υψηλότερα επιτόκια (+0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερα επιτόκια (-0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Υψηλότερη απασχόληση (+1ποσ.μον.)	10.83	10.71	10.77	11.23	11.69	11.19
Υψηλότερη απασχόληση γηραιότερων εργαζομένων (+5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερη μετανάστευση (-10%)	10.83	10.82	11.00	11.51	12.02	11.45
Συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη						
Βασικό Σενάριο	10.83	10.80	10.93	11.39	11.85	11.28
Υψηλότερο προσδόκιμο ζωής	10.83	10.82	10.89	11.53	12.08	11.67
Υψηλότερη παραγωγικότητα (+0.1 ποσ.μον.)	10.83	10.78	10.83	11.21	11.61	11.01
Χαμηλότερη παραγωγικότητα (-0.1ποσ.μον.)	10.83	10.81	11.03	11.57	12.09	11.56
Υψηλότερα επιτόκια (+0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερα επιτόκια (-0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Υψηλότερη απασχόληση (+1ποσ.μον.)	10.83	10.71	10.77	11.23	11.69	11.19
Υψηλότερη απασχόληση γηραιότερων εργαζομένων (+5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερη μετανάστευση (-10%)	10.83	10.82	11.00	11.51	12.02	11.45

Στον πίνακα 14β και στο γράφημα 6β απεικονίζεται η συνταξιοδοτική δαπάνη (% του ΑΕΠ) για επικουρικές συντάξεις σύμφωνα με εναλλακτικά σενάρια.

Γράφημα 6β



Από το Γράφημα 6β συμπεραίνεται ότι τα αποτελέσματα των σεναρίων ευαισθησίας για την Επικουρική ασφάλιση συνάδουν με αυτά της Κύριας ασφάλισης. Πιο συγκεκριμένα, τα σενάρια για υψηλότερο προσδόκιμο ζωής, για χαμηλότερη παραγωγικότητα και για χαμηλότερη μετανάστευση συνεπάγονται υψηλότερη συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ, το 2060, σε σχέση με το βασικό σενάριο. Αντίστροφα, τα σενάρια υψηλότερης παραγωγικότητας και υψηλότερης απασχόλησης έχουν ως αποτέλεσμα χαμηλότερη συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ, το 2060 σε σχέση με το βασικό σενάριο.

Πίνακας 14β						
Κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη για επικουρικές συντάξεις* σύμφωνα με εναλλακτικά σενάρια						
	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη						
Βασικό Σενάριο	1.52	1.70	1.91	2.21	2.23	1.96
Υψηλότερο προσδόκιμο ζωής	1.52	1.70	1.88	2.21	2.27	2.05
Υψηλότερη παραγωγικότητα (+0.1 ποσ.μον.)	1.52	1.70	1.90	2.18	2.20	1.94
Χαμηλότερη παραγωγικότητα (-0.1ποσ.μον.)	1.52	1.71	1.93	2.23	2.26	1.99
Υψηλότερα επιτόκια (+0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερα επιτόκια (-0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Υψηλότερη απασχόληση (+1ποσ.μον.)	1.52	1.69	1.89	2.18	2.20	1.94
Υψηλότερη απασχόληση γηραιότερων εργαζομένων (+5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερη μετανάστευση (-10%)	1.52	1.71	1.93	2.24	2.27	2.00
Συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη						
Βασικό Σενάριο	1.52	1.70	1.91	2.21	2.23	1.96
Υψηλότερο προσδόκιμο ζωής	1.52	1.70	1.88	2.21	2.27	2.05
Υψηλότερη παραγωγικότητα (+0.1 ποσ.μον.)	1.52	1.70	1.90	2.18	2.20	1.94
Χαμηλότερη παραγωγικότητα (-0.1ποσ.μον.)	1.52	1.71	1.93	2.23	2.26	1.99
Υψηλότερα επιτόκια (+0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερα επιτόκια (-0.5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Υψηλότερη απασχόληση (+1ποσ.μον.)	1.52	1.69	1.89	2.18	2.20	1.94
Υψηλότερη απασχόληση γηραιότερων εργαζομένων (+5ποσ.μον.)	-	-	-	-	-	-
Χαμηλότερη μετανάστευση (-10%)	1.52	1.71	1.93	2.24	2.27	2.00

* Συμπεριλαμβάνεται το ΜΤΠΥ

2.5 Περιγραφή των μεταβολών σε σύγκριση με τις προβολές του 2006 και του 2009

Στον Πίνακα 15 που ακολουθεί, η σύγκριση μεταξύ της πρώτης και της τρίτης γραμμής αφορά στη μελέτη του 2001, πριν την εφαρμογή των νόμων 3029/2002 και 2655/2008, και στη μελέτη του 2009, μετά την εφαρμογή των παραπάνω νόμων.

Από τη σύγκριση της τρίτης και της τέταρτης γραμμής μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για την επίδραση της πρόσφατης μεταρρύθμισης. Οι δείκτες καταδεικνύουν ότι πρόκειται για μια πολυεπίπεδη μεταρρύθμιση που στοχεύει στη βελτίωση όλων των παραγόντων που επιδρούν δυσμενώς στη συνταξιοδοτική δαπάνη. Κύριος παράγοντας αναδεικνύεται η μείωση του δείκτη κάλυψης μέσω της αύξησης της απασχόλησης των υψηλότερων ηλικιακών ομάδων. Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας που συντελεί στη μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης είναι η εφαρμογή χαμηλότερων συντελεστών συσσώρευσης που συνεπάγεται σημαντική μείωση στον δείκτη παροχών. Γενικά η επίπτωση του δείκτη εξάρτησης στη συνταξιοδοτική δαπάνη αντισταθμίζεται με τη μείωση όλων των άλλων δεικτών.

Πίνακας 15 Συνολική μεταβολή στην κρατική συνταξιοδοτική δαπάνη ως προς το ΑΕΠ στις ασκήσεις προβολών 2001. 2006. 2009 και 2012							
	Κρατική συνταξ/κή δαπάνη προς ΑΕΠ	Δείκτης εξάρτησης	Δείκτης κάλυψης	Επίδραση απασχολησιμότητας	Δείκτης παροχών	Ένταση εργασίας	Υπόλοιπο (συμπεριλ Αλληλεπίδραση)
2001*	12.2	9.9	1.4	-3.6	4.0	0.0	0.5
2006**	4.69	7.12	-0.02	-1.07	-1.13	0.0	-0.21
2009***	12.41	12.71	-0.42	-0.61	0.83	0.0	-0.10
2012****	1.01	10.41	-3.44	-1.87	-3.55	0.077	-0.61

* 2001-2050. ** 2004-2050. *** 2007-2060. **** 2010-2060

Σημείωση:

Το 2006, η Ελληνική Δημοκρατία δεν προετοίμασε εκτενείς προβολές για την Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση του Πληθυσμού. Το 2009, οι προβολές ενσωμάτωσαν ξεχωριστά αποτελέσματα για τέσσερα κύρια συνταξιοδοτικά ταμεία (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, Δημόσιο Τομέα και ΟΓΑ) και συγκεντρωτικά αποτελέσματα για τα υπόλοιπα κύρια και επικουρικά ταμεία.

3. Περιγραφή του Μοντέλου Προβολής Συντάξεων και των Βασικών του Δεδομένων

3.1. Θεσμικό πλαίσιο

Οι προβολές του 2012 για τις κύριες συντάξεις διενεργήθηκαν από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή της Ελλάδας και τα αποτελέσματα ως προς τα κύρια συνταξιοδοτικά ταμεία υποβλήθηκαν σε έλεγχο από ομότιμους (peer review) ειδικούς του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO).

Οι προβολές για τα επικουρικά ταμεία διενεργήθηκαν από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών υπό την καθοδήγηση και εποπτεία της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής. Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή διενέργησε και διεξοδικό έλεγχο των αποτελεσμάτων που παρήχθησαν εξωτερικά.

3.2. Παραδοχές και μεθοδολογίες που εφαρμόστηκαν

Γενικός Πληθυσμός:

Ο γενικός πληθυσμός στηρίζεται στα τρέχοντα δεδομένα και προβάλλεται βάσει των παραδοχών περί θνησιμότητας, γεννητικότητας και μετανάστευσης, σύμφωνα με τα δεδομένα AWG/EUROPOP2010. Επιπλέον, οι υπάρχοντες συνταξιούχοι και οι νέοι συνταξιούχοι προβάλλονται σύμφωνα με τους δείκτες θνησιμότητας του AWG, τα ποσοστά συνταξιοδότησης και αναπηρίας, τα οικογενειακά στατιστικά και τις νομοθετικές διατάξεις του κάθε ταμείου.

Εργατικό δυναμικό, απασχόληση:

Οι παραδοχές περί συμμετοχής εργατικού δυναμικού και απασχόλησης, είναι σύμφωνες προς τα δεδομένα AWG/EUROPOP2010. Γίνονται επίσης κάποιες παραδοχές σχετικά με την εξέλιξη του πληθυσμού των ασφαλισμένων κάθε ταμείου. Η αναλογία ασφαλισμένων κάθε ταμείου προς το σύνολο των ασφαλισμένων, που δίδεται από το AWG, παραμένει σταθερή από το έτος εκκίνησης και για τα 50 έτη που καλύπτει η προβολή. Ωστόσο υπάρχουν κάποια ταμεία που εξαιρούνται από αυτόν τον κανόνα:

- ✓ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: Ο πληθυσμός των ασφαλισμένων μειώνεται ως το 2014 κατά 17% και μετά παραμένει σταθερός για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της προβολής.
- ✓ ΟΓΑ: Ο ενεργός πληθυσμός συρρικνώνεται κατά 1% το χρόνο.
- ✓ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ΟΑΕΕ: Η εξέλιξη του πληθυσμού θεωρείται ανάλογη της εξέλιξης του συνολικού πληθυσμού των ασφαλισμένων, όπως δίδεται από το AWG, με την προσθήκη του πληθυσμού εκείνου (ανά φύλο), που μετακινείται σε αυτά τα ταμεία από τον ΟΓΑ και τον Δημόσιο Τομέα.

Αναπροσαρμογές Μισθών και Επιδομάτων:

Η αύξηση μισθών για τους ασφαλισμένους σε ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, Δημόσιο Τομέα, Τράπεζες, ΟΤΕ, ΕΤΑΑ και ΔΕΗ δίνεται από το γινόμενο του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και της παραγωγικότητας. Για τον ΟΓΑ, η αύξηση μισθών ταυτίζεται με την αναπροσαρμογή των συντάξεων, σύμφωνα με τη νομοθεσία. Επιπλέον, η αναπροσαρμογή των παροχών γίνεται βάσει του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (που είναι η υψηλότερη τιμή που μπορεί να πάρει αυτός ο συντελεστής) για όλα τα ταμεία από 1.1.2015 και μετά. Δεν έχει προβλεφθεί αύξηση στις συντάξεις ως το 2015. Η αναπροσαρμογή των μισθών γίνεται βάσει του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και της παραγωγικότητας. Είναι αυτονόητο ότι αυτή η αναπροσαρμογή είναι υψηλότερη από την πραγματική αύξηση στους μισθούς που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να υπερεκτιμάται η συνταξιοδοτική δαπάνη. Η εξέλιξη του Εθνικού Μισθολογίου που χρησιμοποιείται στην εκτίμηση παρασχέθηκε στην ΕΑΑ από το AWG.

Όρια ηλικίας Συνταξιοδότησης

Σύμφωνα με το νόμο τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων ανακαθορίζονται κατά τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των 65 ετών. Η ισχύς αυτής της διάταξης αρχίζει από 1.1.2021 και κατά την πρώτη εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή της δεκαετίας 2010 έως και 2020. Από 1.1.2024 τα ανωτέρω όρια ανακαθορίζονται ανά τριετία.

Στις προβολές τα Όρια ηλικίας Συνταξιοδότησης αυξάνονται κατά το ακέραιο μέρος της αύξησης του προσδόκιμου ζωής. Τα όρια αυτά αυξάνονται κατά ένα χρόνο στα έτη 2024, 2036, 2045, 2057.

Άλλες παραδοχές:

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι νεοεισερχόμενοι στο Δημόσιο Τομέα, στις Τράπεζες, στον ΟΤΕ και στη ΔΕΗ εισέρχονται στο ΙΚΑ από 1.1.2011. Ως εκ τούτου, η συνταξιοδοτική δαπάνη θα αναληφθεί από το ΙΚΑ. Για λόγους απλούστευσης, οι νεοεισερχόμενοι παραμένουν στο αρχικό τους ταμείο, προκειμένου να ακολουθήσουν στο μοντέλο την αντίστοιχη μισθολογική εξέλιξη και συνταξιοδοτική συμπεριφορά. Επιπλέον, σύμφωνα με τις μακροοικονομικές παραδοχές, από το 2020 αναμένεται ανάκαμψη οπότε και προβλέπεται αύξηση της πυκνότητας εργασίας στο ΙΚΑ και στο ΕΤΕΑΜ.

3.3. Δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του μοντέλου

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του μοντέλου, τόσο για τις κύριες όσο και για τις επικουρικές συντάξεις, παρασχέθηκαν από το κάθε ταμείο ξεχωριστά και από την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Η βάση δεδομένων περιείχε πληροφορίες κατ' άτομο (π.χ. μέση συνολική διάρκεια ασφάλισης, ηλικία πρώτης ασφάλισης, πυκνότητα καταβολής εισφορών, αριθμός ασφαλισμένων και οικογενειακά στατιστικά) οι οποίες ταξινομήθηκαν ανά ηλικία, φύλο, ομάδα παρόμοιων χαρακτηριστικών και ανά συναφή νομοθεσία.

Όπου υπήρξε έλλειψη στοιχείων σε συγκεκριμένο πεδίο των κύριων ή επικουρικών συντάξεων, έγινε προσπάθεια να εξαχθούν τα απαραίτητα δεδομένα από τα υπάρχοντα στοιχεία των κύριων ή επικουρικών συντάξεων.

3.4. Μεταρρυθμίσεις που ενσωματώθηκαν στο μοντέλο

Οι μεταρρυθμίσεις που ενσωματώθηκαν στις προβολές για την Κύρια και την Επικουρική ασφάλιση είναι αυτές που περιγράφονται στην ενότητα 1.2 της παρούσας έκθεσης.

3.5. Γενική περιγραφή του μοντέλου

Η παρούσα εκδοχή του μοντέλου συντάξεων ILO έχει αναπτυχθεί προκειμένου να στηρίζει τις αναλογιστικές αναθεωρήσεις ή τις μελέτες των θεσμοθετημένων μηχανισμών κοινωνικής ασφάλισης. Ως εκ τούτου, βοηθάει να παρασχεθεί η ποσοτική βάση πάνω στην οποία μπορούν να λαμβάνονται αποφάσεις πολιτικής σε σχέση με τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης. Το μοντέλο εκτιμά μελλοντικά κόστη μέσω της ανάλυσης ανά ομάδες. Τα διαφορετικά χαρακτηριστικά και οι συναφείς τιμές (μέσος μισθός, μέση σύνταξη) παρέχονται ανά έτος. Για κάθε γενιά, η μετάβαση κάθε ατόμου από την κατάσταση ενεργός, ανενεργός ή συνταξιούχος καταχωρείται στην κατάσταση του επόμενου έτους, χρησιμοποιώντας αναλογιστικά αποδεκτές πιθανότητες μετάβασης (θνησιμότητα, ποσοστά συνταξιοδότησης, ποσοστό αναπηρίας) και εφαρμόζοντας τις προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος και τη φόρμουλα υπολογισμού της σύνταξης. Ο ίδιος κύκλος επαναλαμβάνεται ως το τέλος της περιόδου που καλύπτει η προβολή. Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα ανά ηλικία εξάγονται τα εκτιμώμενα

μελλοντικά κόστη. Για τις βασικές αρχές του υπολογισμού, περισσότερα στοιχεία παρατίθενται στο συνταξιοδοτικό μοντέλο του ΙΛΟ, Τεχνικές Οδηγίες (Έκδοση 1.1 11.2002).

Όσο για τις προβολές για τα ταμεία επικουρικών συντάξεων, επισκόπηση του μοντέλου που χρησιμοποίησε το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών παρατίθεται στο Παράρτημα 2.

4. Ομάδα Εργασίας

Οι αναλογιστικές προβολές που περιλαμβάνει η παρούσα έκθεση διενεργήθηκαν από τους:

Ευάγγελο Νταλούκα Κωνσταντίνο Χαραγκιώνη Γεώργιο Χελιδόνη Ευφροσύνη Κουσκουνά Ιωάννη Λέτσιο Μαριάννα Παπαμιχαήλ Σταματία Σπανοπούλου Γεώργιο Συμεωνίδη Ελευθέριο Ζαρκαδούλα Αγγελική Ζουλάκη	Εθνική Αναλογιστική Αρχή
Μαριάννα Ανυφαντή	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών